

Άννα Δ. Σιάτρα

Νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία Τράπεζα Θεμάτων

Β' Λυκείου

- 70 πλήρη & ομαδοποιημένα κριτήρια τράπεζας θεμάτων
- Πρόσθετες ασκήσεις στα κριτήρια σύμφωνα με τις οδηγίες του ΙΕΠ
 - Θεωρία και εφαρμογές στη γλώσσα και τη λογοτεχνία

ISBN 978-960-456-601-3

© Copyright: Ιανουάριος 2023, Α. Σιάτρα, Εκδόσεις Ζήτη

Ανατύπωση: Σεπτέμβριος 2024

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & ΣΙΑ Ι.Κ.Ε.

18ο χλμ Θεσσαλονίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Χαριλάου Τρικούπη 22, 106 79 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

*Στον γιο μου Θανάση,
για την ευγένεια της ψυχής του.*

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η είσοδος της τράπεζας θεμάτων τα τελευταία χρόνια στη σχολική ζωή επέφερε ριζική μεταβολή στον τρόπο εξέτασης και αξιολόγησης στο Λύκειο. Πλέον οι μαθητές έρχονται αντιμέτωποι ήδη από τις πρώτες τάξεις του Λυκείου με έναν αντικειμενικό μηχανισμό, ο οποίος εξασφαλίζει κατά το ήμισυ ότι πανελλαδικά τα θέματα στα οποία θα κληθούν να απαντήσουν οι μαθητές κατά τη λήξη του σχολικού έτους θα είναι σταθμισμένα και ισοδύναμα. Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου το ΙΕΠ προσφέρει πλήθος ημιτελών κριτηρίων τα οποία καλούνται οι εκπαιδευτικοί να χρησιμοποιήσουν ως βάση για την εξέταση των μαθητών τους στο πλαίσιο του υπό εξέταση μαθήματος.

Το παρόν βιβλίο **Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία – Τράπεζα Θεμάτων Β' Λυκείου** δημιουργήθηκε, προκειμένου να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις που προέκυψαν από την είσοδο της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας στην εξεταστική διαδικασία. Στις σελίδες του εκπαιδευτικοί και μαθητές/-τριες θα βρουν ένα βοηθητικό εργαλείο για το έργο τους. Οι πρώτοι θα αντλήσουν ολοκληρωμένα κριτήρια, τα οποία συμπορεύονται πλήρως με τις οδηγίες διδασκαλίας των τελευταίων ετών. Οι δεύτεροι θα έχουν την ευκαιρία να προετοιμαστούν με επιτυχία για τις τελικές εξετάσεις καθώς τα ερωτήματα που στοιχειοθετούν τα επιμέρους κριτήρια αποτελούν προάγγελο των ερωτήσεων με τις οποίες θα έρθουν αντιμέτωποι στο τέλος της σχολικής χρονιάς.

Στο **πρώτο μέρος** του βιβλίου παρουσιάζεται ολοκληρωμένη **θεωρία του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας** καθώς και των στοιχείων που αφορούν την επιτυχημένη παραγωγή λόγου. Αμφότερα αποσκοπούν στην κάλυψη των αναγκών του μαθητή για την επιτυχή προσέγγιση των θεμάτων Α και Β του τελικού κριτηρίου αξιολόγησης. Η θεωρία πλαισιώνεται με πλήθος εφαρμογών, οι οποίες έχουν αντληθεί από τα θέματα της Τράπεζας.

Το **δεύτερο μέρος** είναι αφιερωμένο στη **Λογοτεχνία**, η οποία καλύπτει τα ερωτήματα Γ και Δ αντίστοιχα. Κάθε στοιχείο θεωρίας συνοδεύεται από πίνακες και παραδείγματα εφαρμογής για την καλύτερη κατανόηση και προετοιμασία των μαθητών/τριών.

Στο **τρίτο μέρος** του βιβλίου μαθητές και εκπαιδευτικοί θα βρουν **70 ολοκληρωμένα κριτήρια αξιολόγησης** κατηγοριοποιημένα με βάση τις θεματικές ενότητες που προσεγγίζουν, όπως αυτές καθορίζονται στις πρόσφατες οδηγίες δι-

δασκαλίας. Κάθε κριτήριο συνοδεύεται από πρόσθετες ασκήσεις που αφορούν το μη λογοτεχνικό μέρος με στόχο την ολοκληρωμένη προετοιμασία σε ποικιλία θεμάτων κατανόησης και κειμενικής οργάνωσης καθώς και ερωτήσεις που αφορούν το λογοτεχνικό μέρος και αποσκοπούν στο «άνοιγμα» του ερμηνευτικού διαλόγου με το κείμενο. Τέλος, προσφέρεται προτεινόμενο λεξιλόγιο με στόχο των εμπλουτισμό των επικοινωνιακών δυνατοτήτων των μαθητών/τριων κατά τη διαδικασία παραγωγής λόγου.

Το βιβλίο ολοκληρώνεται με την **παροχή αναλυτικών απαντήσεων** σε όλα τα δοθέντα ερωτήματα. Οι απαντήσεις στις ασκήσεις παραγωγής λόγου παρουσιάζονται με διπλή μορφή: α) κάποιες από αυτές προσφέρονται σε ολοκληρωμένη κειμενική μορφή με στόχο την εξοικείωση των μαθητών/-τριών με τον τρόπο παρουσίασης και ανάπτυξης άρτιων επιχειρηματολογικών κειμένων β) οι υπόλοιπες παρουσιάζονται σε διαγραμματική μορφή προκειμένου να δοθεί στους μαθητές/-τριες η ευκαιρία για προσωπική εξάσκηση.

Ευελπιστώ το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας να ανταποκριθεί στον σκοπό συγγραφής του και να καλύψει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις ανάγκες που προέκυψαν από την εισαγωγή της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας στην εξεταστική διαδικασία.

Άννα Σιάτρα
Θεσσαλονίκη
Δεκέμβριος 2022

Ευχαριστίες

Ευχαριστώ θερμά τις **εκδόσεις Ζήτη** για την εξαιρετική συνεργασία και την επιμελή έκδοση του παρόντος βιβλίου. Ιδιαίτερα θα ήθελα να ευχαριστήσω τον **Νίκο Νικολαΐδη** για τη γραφιστική επιμέλεια και σελιδοποίηση του βιβλίου και την **Άννα Παναγοπούλου** για τον σχεδιασμό του εξωφύλλου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΓΛΩΣΣΑΣ / ΘΕΜΑ 1 - ΘΕΜΑ 2

ΘΕΜΑ 1	19
Πρώτο ερώτημα	19
Α. Κατανόηση κειμένου	19
Β. Συνοπτική απόδοση των απόψεων-θέσεων που διατυπώνονται για ένα από τα πραγματευόμενα στο κείμενο θέματα	23
Γ. Περίληψη μέρους του κειμένου	25
Δεύτερο ερώτημα	29
Α. Συνοχή και συνεκτικότητα	29
Β. Δομή παραγράφου	34
Γ. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου – πρόθεση του συντάκτη	35
Δ. Δομή κειμένου	38
Ε. Πειθώ	40
Στ. Συλλογιστική πορεία	42
Ζ. Ο τίτλος ενός κειμένου	44
Τρίτο ερώτημα	47
Α. Λειτουργίες της γλώσσας	47
Β. Ρήμα	50
Γ. Είδος σύνταξης	58
Δ. Σύνδεση προτάσεων	59
Ε. Σημεία στίξης	60
Στ. Ευθύς-πλάγιος λόγος	62
Ζ. Μακροπερίοδος –βραχυπερίοδος λόγος	62
Η. Αναφορικές προτάσεις	63
Θ. Το ύφος του κειμένου	63
Ι. Γλωσσικές επιλογές	65
Κ. Η χρήση ερωτήσεων στον λόγο	67
ΘΕΜΑ 2	69
Α. Το κείμενο αναφοράς	69
Β. Το επικοινωνιακό πλαίσιο	69

Γ. Τα βήματα παραγωγής λόγου	71
Δ. Δομή της έκθεσης	71

Β' ΜΕΡΟΣ: ΘΕΩΡΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ / ΘΕΜΑ 3 - ΘΕΜΑ 4

Προσέγγιση λογοτεχνικού κειμένου	78
ΘΕΜΑ 3	81
Α. Ρηματικοί χρόνοι	81
Β. Ρηματική έγκλιση	83
Γ. Ρηματικά πρόσωπα	84
Δ. Εκφραστικά μέσα	85
Ε. Ύφος	95
Στ. Στοιχεία αφηγηματολογίας	96
ΘΕΜΑ 4	103
Α. Ερμηνευτικός σχολιασμός του κειμένου	103
Β. Αναγνωστική ανταπόκριση (ερμηνευτικό σχόλιο)	109

Γ' ΜΕΡΟΣ: ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

1η θεματική ενότητα: Πληροφόρηση

1η υποενότητα: Κοινωνία της πληροφορίας	113
1^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16843	113
Κείμε. 1: Ο εύθραυστος θρίαμβος της πληροφορίας - <i>D. Wolton</i> / Κείμε. 2: Τα επόμενα εκατό χρόνια - <i>Κ. Γλινιαδάκη</i>	
2^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15237	117
Κείμε. 1: Ο άνθρωπος ως πολίτης στην κοινωνία της πληροφορίας - <i>Π. Αναστασιάδης</i> / Κείμε. 2: Όσο μπορείς - <i>Κ.Π. Καβάφης</i>	
2η υποενότητα: Παραπληροφόρηση – “fake news”	122
3^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19590	122
Κείμε. 1: Fake News - Ψευδεπίγραφες Ειδήσεις, Εξαίρεση ή κανόνας; - <i>Γ. - Α. Μινωτάκης</i> / Κείμε. 2: Ο παραμορφωτικός καθρέπτης - <i>Ά. Τσέχωφ</i>	
4^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15261	127
Κείμε. 1: Διαδόσεις και κουτσομπολιό - <i>J. Seaton</i> / Κείμε. 2: Τενεσί των Αμπελοκήπων - <i>Κ. Μούσσας</i>	
5^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15335	131
Κείμε. 1: Η ροή της είδησης - <i>Ν. Βουλέλης</i> / Κείμε. 2: Λίγες και μια νύχτες; - <i>Ι. Ζούργος</i>	

3η υποενότητα: Θεωρίες συνωμοσίας	136
6^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14551	136
Κείμε. 1: Διπλό πρόβλημα – Π. Μανδραβέλης / Κείμε. 2: Broken voice – Κ. Αδαλόγλου	
7^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15376	140
Κείμε. 1: Θεωρίες συνωμοσιολογίας – Α. Παπάζογλου / Κείμε. 2: Θηρία – Μ. Δημάκης	
4η υποενότητα: Τεχνολογία και πληροφόρηση	145
8^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15354	145
Κείμε. 1: Η ψηφιακή εποχή έρχεται. Προετοιμαζόμαστε; – Α. Δρυμιώτης / Κείμε. 2: Σχήμα – Τ. Παπατσώνης	
9^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15279	148
Κείμε. 1: Επανάσταση στην επικοινωνία – Σ. Παπαθανασόπουλος / Κείμε. 2: «Ντε γίνεται» – Δ. Φωτιάδης	
10^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16760	152
Κείμε. 1: Αναμένοντας τα 6G: Τα προηγμένα συστήματα επικοινωνίας στην υπηρεσία των χρηστών – Β. Σύρης – Γ. Πολύζος / Κείμε. 2: Στροφές στροφάλων – Α. Εμπειρικός	
11^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14568	156
Κείμε. 1: Η ενημέρωση, το Διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης – Α. Καλογερόπουλος – Ν. Παναγιώτου – Δ. Δημητρακοπούλου / Κείμε. 2: Η τηλεόραση – Γ. Υφαντής	
2η θεματική ενότητα: Δημοσιογραφία	
1η υποενότητα: Δημοσιογραφία και διαδίκτυο	162
12^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14545	162
Κείμε. 1: Η άλλη δημοσιογραφία – Η. Βεργίτης / Κείμε. 2: Παλιές φωτογραφίες – Τ. Πατρίκιος	
13^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15196	167
Κείμε. 1: Διαδίκτυο και Δημοσιογραφία: Ένα νέο μοντέλο ευθύνης για τα ΜΜΕ – Στ. Χρονοπούλου, Αικ. Καλογεροπούλου / Κείμε. 2: Άγγελος εξαγγελος – Δ. Σαββόπουλος	
14^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15197	171
Κείμε. 1: Ο ρόλος του δημοσιογράφου στο διαδίκτυο – Στ. Χρονοπούλου και Αικ. Καλογεροπούλου / Κείμε. 2: Οι δημοσιογράφοι – Γ. Σουρής	
15^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14548	175
Κείμε. 1: Κρίση της δημοσιογραφίας – διασκευασμένο απόσπασμα από συνέντευξη του Ου. Έκο / Κείμε. 2: Mass Media – τραγούδι του Δ. Τσακνή	
2η υποενότητα: Δημοσιογραφία και αντικειμενικότητα	180
16^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15264	180
Κείμε. 1: Η δεοντολογία υπάρχει, την έχω συναντήσει... – απόσπασμα από άρθρο του Ρ. Σωμερίτη / Κείμε. 2: Τέρμα – Κ. Πολίτης	

17^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15359	184
Κείμ. 1: Η δημοσιογραφία δεν χρειάζεται περισσότερες ποινές και απαγορεύσεις αλλά συζήτηση για το πώς θα ξαναβρεί την ψυχή της – <i>Λ. Χαραλαμπόπουλος</i> / Κείμ. 2: Ψέμα – <i>Γ. Τόλιας</i>	
18^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20075	188
Κείμ. 1: Έγκυρη ενημέρωση – <i>Α. Έλλης</i> / Κείμ. 2: Το κουτί της Πανδώρας – <i>Ν. Εγγονόπουλος</i>	
19^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19694	192
Κείμ. 1: Εξουσία αν μου δίναν – <i>Π. Μπουκάλας</i> / Κείμ. 2: Ζητείται ελπίς – <i>Α. Σαμαράκης</i>	
3η υποενότητα: Η γλώσσα στη δημοσιογραφία	196
20^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15262	196
Κείμ. 1: Ο δημοσιογραφικός λόγος στην ελληνική γλώσσα – <i>Σ. Χατζησαββίδης</i> / Κείμ. 2: Ο παρείσακτος – <i>Δ. Χριστοδούλου</i>	
21^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16814	200
Κείμ. 1: Νόμπελ Ειρήνης 2021: Ποιοι είναι οι δύο νικητές – <i>άρθρο στην εφημερίδα</i> <i>Καθημερινή</i> / Κείμ. 2: Φωκίονος – <i>Γ. Αποσκίτης</i>	

3η θεματική ενότητα: Τύπος

22^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15397	204
Κείμ. 1: Ο τύπος ως μέσο που ασκεί κριτική και εκφράζει απόψεις – <i>Μ. Ε. Ψαραδάκη</i> / Κείμ. 2: Τρώες – <i>Κ. Π. Καβάφης</i>	
23^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16794	208
Κείμ. 1: Δημοκρατία και τέταρτη εξουσία – <i>Σ. Πολυμίλης</i> / Κείμ. 2: Πέντε ποιήματα του κ. Σ. Θαλασσινού. <i>Α'. Hampstead</i> – <i>Γ. Σεφέρης</i>	
24^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20237	213
Κείμ. 1: Διαβάζουμε εφημερίδες; – <i>Β. Αποστολίδου</i> / Κείμ. 2: Ένα παιδί μετράει τ' άστρα – <i>Μ. Λουντέμης</i>	

4η θεματική ενότητα: ΜΜΕ

1η υποενότητα: Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης	217
25^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15375	217
Κείμ. 1: Η πλατωνική αλληγορία του σπηλαίου και ΜΜΕ – <i>Α. Παπάζογλου</i> / Κείμ. 2: Άσπρα καράβια – <i>Σ. Σκίπης</i>	
26^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15398	221
Κείμ. 1: [Επανάσταση στην επικοινωνία] – <i>Σ. Παπαθανασόπουλος</i> / Κείμ. 2: Τα Εικονίσματα ΙΙΙ – <i>Ζ. Καρέλλη</i>	
27^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20147	225
Κείμ. 1: «Δεν έχουμε Ίντερνετ» – <i>Ελ. Βλαστού</i> / Κείμ. 2: Προϊόν – <i>Δ. Γκιούλος</i>	

2η υποενότητα: Τηλεόραση	229
28^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15217	229
Κείμ. 1: Κήνσορες και σκουπιδοφάγοι – Δ. Ψυχογιός / Κείμ. 2: Η γάτα και το πουλί – Ζ. Πρεβέρ	
29^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15235	234
Κείμ. 1: [Εικονικός πολιτισμός] – Γ. Τσουρβάκας / Κείμ. 2: Αφιέρωμα στη Σαντορίνη – Η. Βενέζης	
30^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16803	238
Κείμ. 1: Οι σειρές της ελληνικής τηλεόρασης που έσπασαν τα στερεότυπα – Δ. Παπαϊωάννου / Κείμ. 2: Σαμπεθαί Καμπιλής – Δ. Χατζής	
3η υποενότητα: Ραδιόφωνο	242
31^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16778	242
Κείμ. 1: Το ραδιόφωνο – Δ. Μυταράς / Κείμ. 2: Ομιλήματα – Ν.-Γ. Πεντζίκης	
4η υποενότητα: Ριάλιτι - τηλεπαιχνίδια	247
32^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15184	247
Κείμ. 1: «Big Brother» – Η διαστροφή της κλειδαρότρυπας – Ζ. Παπαδημητρίου / Κείμ. 2: Φάροι – Ν. Τάρο	
33^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17109	250
Κείμ. 1: Τα Μεγάλα Δεδομένα σε παρακολουθούν – Υ. Ν. Harari / Κείμ. 2: Το δίχτυ – Ν. Γκάτσος	
34^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15531	255
Κείμ. 1: Μικροί αδελφοί – Χ. Χωμενίδης / Κείμ. 2: Η μνήμη των κομπούτερς – Γ. Κοντός	
5η θεματική ενότητα: Διαδίκτυο	
35^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20324	258
Κείμ. 1: Από το γνώθι σαυτόν... στο selfie εαυτόν – Σ. Μαργαρίτη / Κείμ. 2: Ο Φωτογράφος – Ντ. Χριστιανόπουλος	
36^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15263	262
[Αυτοφωτογράφιση: εθισμός, ναρκισσισμός, ανοησία ή κοινωνικό φαινόμενο;] – Στ. Παπαθανασόπουλος / Κείμ. 2: Το καλοκαίρι πριν από το σκοτάδι – Ντ. Λέσινγκ	
37^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15265	267
Κείμ. 1: [Οι αναπαραστάσεις της φιλίας στο Facebook] – Μ. Σαβράμη / Κείμ. 2: Η απόφαση – Μ. Αναγνωστάκης	
38^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15344	271
Κείμ. 1: Παιδιά εθισμένα σε social media, βιντεοπαιχνίδια – www.kathimerini.gr / Κείμ. 2: «Φίλοι» – Γ. Ξανθούλης	

6η θεματική ενότητα: Εργασία

1η υποενότητα: Εργασία - επάγγελμα	275
39^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20152	275
Κείμ. 1: [Η εργασία] – <i>J. Suzman</i> / Κείμ. 2: Η θάλασσα – <i>A. Καρκαβίτσας</i>	
40^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15396	279
Κείμ. 1: Η εργασία ως παράμετρος ευτυχίας για το άτομο και την κοινωνία – <i>A. K. Ηλιάδη</i> / Κείμ. 2: Γυναικεία εργασία – <i>M. Angelou</i>	
2η υποενότητα: Εργασία και τεχνολογία	284
41^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15308	284
Κείμ. 1: Η επίδραση της τεχνολογίας στις θέσεις εργασίας – « <i>Το Ποντίκι</i> » / Κείμ. 2: Νύχτες – <i>K. Μόντης</i>	
42^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16846	289
Κείμ. 1: Τα επαγγέλματα του μέλλοντος – <i>Π. Γρηγοριάδου</i> / Κείμ. 2: [Ο εισπράκτορας] – <i>M. Μαντά</i>	
3η υποενότητα: Εξειδίκευση	293
43^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16823	293
Κείμ. 1: Οι προεκτάσεις της εξειδίκευσης – <i>A. Κιτσάκης</i> / Κείμ. 2: Τα παιδιά της Νιόβης – <i>T. Αθανασιάδης</i>	
44^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17932	298
Κείμ. 1: [Για το ήθος των εργαζομένων, μια άλλη άποψη] – <i>K. Τσιρόπουλος</i> / Κείμ. 2: «Γραφιάς» – <i>K. Καρυωτάκης</i>	
4η υποενότητα: Ανεργία	302
45^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15360	302
Κείμ. 1: Οι ψυχολογικές επιπτώσεις της ανεργίας – <i>Ev. Καναβιτσάς</i> / Κείμ. 2: [Ουράνια μηχανική] – <i>M. Δούκα</i>	
46^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15183	306
Κείμ. 1: Μορφωμένοι οι περισσότεροι, αλλά άνεργοι – <i>A. Λακασάς</i> / Κείμ. 2: [Μια απελπισμένη προσπάθεια...] – <i>M. Ιορδανίδου</i>	
5η υποενότητα: Τηλεργασία	310
47^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20080	310
Κείμ. 1: Μια καθόλου ήπια δεξιότητα – <i>T. Καραϊσκάκη</i> / Κείμ. 2: Εφθαρμένος – <i>Σ. Κλήμη-Παναγιωτοπούλου</i>	
48^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16802	314
Κείμ. 1: Τηλεργασία: κέρδη και ζημιές – <i>A. Σταμάτης</i> / Κείμ. 2: Σημεία των καιρών – <i>Γ. Πατεράκη</i>	

6η υποενότητα: Brain drain – brain gain	318
49^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19579	318
Κείμε. 1: Brain drain: Γιατί δεν επιστρέφουν οι νέοι; – <i>Μ. Παπαματθαίου</i> / Κείμε. 2: Μικρή βαλίτσα – <i>Α. Ιωαννίδης</i>	
50^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17128	321
Κείμε. 1: Δεν υπάρχει καλή και κακή Ελλάδα / Brain Gain – <i>Μ. Βερέμης</i> / Κείμε. 2: «Αναφορά στον Γκρέκο» – <i>Ν. Καζαντζάκης</i>	
7η υποενότητα: Παρενόχληση στην εργασία	326
51^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19748	326
Κείμε. 1: «Bullying» στο χώρο εργασίας – <i>Κ. Αραβανή</i> / Κείμε. 2: Ο κ. Τμηματάρχης έρχεται! – <i>Ζ. Παπαντωνίου</i>	
52^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20151	330
Κείμε. 1: Mobbing: Η ηθική παρενόχληση των εργαζομένων στον χώρο εργασίας – <i>Μ. Καρβέλλης</i> / Κείμε. 2: [Ο θάνατος του Ιβάν Ιλίτς] – <i>Λ. Τολστόι</i>	
8η υποενότητα: Το μέλλον της εργασίας	335
53^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16782	335
Κείμε. 1: Δημιουργικότητα: Το κλειδί της επιτυχίας στην εργασία – <i>Α. Σαϊνίδου</i> / Κείμε. 2: Ο γιατρός και η καθηγήτρια – <i>Μ. Αξιώτη</i>	
54^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16784	339
Κείμε. 1: Το μέλλον της εργασίας και η Κοινωνική Οικονομία – <i>Δ. Μιχαηλίδης</i> / Κείμε. 2: [Η Διευθύντρια] – <i>Ε. Αλεξίου</i>	
9η υποενότητα: Το σύνδρομο της εργασιακής εξουθένωσης	343
55^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19750	343
Κείμε. 1: Burn-out: Όταν η δουλειά μάς φτάνει... στα άκρα – <i>Φ. Βασιλοπούλου</i> / Κείμε. 2: Ψαλίδι και ρολόι – <i>Θ. Ντόρρος</i>	

7η Θεματική ενότητα: Επαγγελματικός προσανατολισμός

56^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20095	347
Κείμε. 1: [Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης μιλά για τον επαγγελματικό του προσανατολισμό] – <i>Κ. Δασκαλάκης</i> / Κείμε. 2: Για την περηφάνεια – <i>Α. Παπαδιαμάντης</i>	
57^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15353	351
Κείμε. 1: Επιλογή επαγγέλματος στα... τυφλά – <i>Α. Κασσίμη</i> / Κείμε. 2: Καλός υπάλληλος – <i>Κ. Καρνωτάκης</i>	
58^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15395	355
Κείμε. 1: Κριτήρια επιλογής επαγγέλματος – <i>Κ. Δ. Μόσχου</i> / Κείμε. 2: Δουλειά χωρίς ελπίδα – <i>Σ. Τ. Κόλεριτζ</i>	

8η Θεματική ενότητα: Ρατσισμός

1η υποενότητα: Ρατσισμός	359
59^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15219	359
Κείμε. 1: Ο ρατσισμός στα σχολεία – Π. Πούλος / Κείμε. 2: [Η Αστραδενή στο σχολείο] – Εν. Φακίνου	
60^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16798	363
Κείμε. 1: Ο ρατσισμός – Β. Μητράκος / Κείμε. 2: [Η απολογία του ασώτου] – Τ. Αθανασιάδης	
2η υποενότητα: Κοινωνικός ρατσισμός	367
61^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20153	367
Κείμε. 1: Ένας άλλος ρατσισμός... – Κ. Παπαχρήστου / Κείμε. 2: Essai sur l'inégalité des races humaines – ξεχνιέται ο Αδόλφος Χίτλερ; – Ν. Εγγονόπουλος	
62^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15316	371
Κείμε. 1: Bodyshaming: Τι σε κάνει να ντρέπεσαι για το σώμα σου; – Society Uncensored / Κείμε. 2: Κορίτσι, Γυναίκα, Άλλο – Β. Εvaristo	
63^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14567	375
Κείμε. 1: Καμία πατρίδα για την τρίτη ηλικία – Δ. Αθανασοπούλου / Κείμε. 2: [Ζητώ συγγνώμη] – Φ. Πεσσόα	
3η υποενότητα: Φυλετικός ρατσισμός	379
64^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16775	379
Κείμε. 1: [Χαιρετισμός της Προέδρου της Δημοκρατίας] / Κείμε. 2: Σιγά μην κλάψω – Γ. Αγγελάκας	
65^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16841	385
Κείμε. 1: [Οι μετανάστες να ξέρουν ότι είμαστε δίπλα τους!] – Θ. Αντετοκούμπο / Κείμε. 2: Στου Χατζηφράγκου – Κ. Πολίτης	
4η υποενότητα: ΑΜΕΑ	389
66^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15181	389
Κείμε. 1: Πολιτισμός κατά ρατσισμού – Φ. Τσαλίκογλου / Κείμε. 2: [Σύγκρουση ... θρησκειών] – Γ. Θεοτοκάς	
67^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15338	392
Κείμε. 1: [Εν όψει της Παγκόσμιας Ημέρας Ατόμων με Αναπηρία] – Α. Ρέλλας / Κείμε. 2: «Εις τρελλός» – Μ. Μητσάκης	

9η Θεματική ενότητα: Στερεοτυπικές αντιλήψεις

68^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15328	398
Κείμε. 1: Παγκόσμια Ημέρα Γυναίκας: Cherchez la femme σ' έναν ανδρικό κόσμο: – Σ. Μαργαρίτη / Κείμε. 2: Αργώ – Γ. Θεοτοκάς	

69^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15239	403
Κείμε. 1: [Οι στερεότυποι ρόλοι των δύο φύλων: «τα αγόρια δεν κλαίνε!» ή «αυτά δεν είναι παιχνίδια για κορίτσια!»] – Ζ. Μπαμπλέκου / Κείμε. 2: Η μενεξεδένια πολιτεία – Α. Τερζάκης	
70^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15220	407
Κείμε. 1: [Διαφορές επικοινωνίας ανάμεσα στα δύο φύλα] – Ρ. Τσολακίδου / Κείμε. 2: [Η εκδίκηση] – Κ. Θεοτόκης	

Δ' ΜΕΡΟΣ: ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

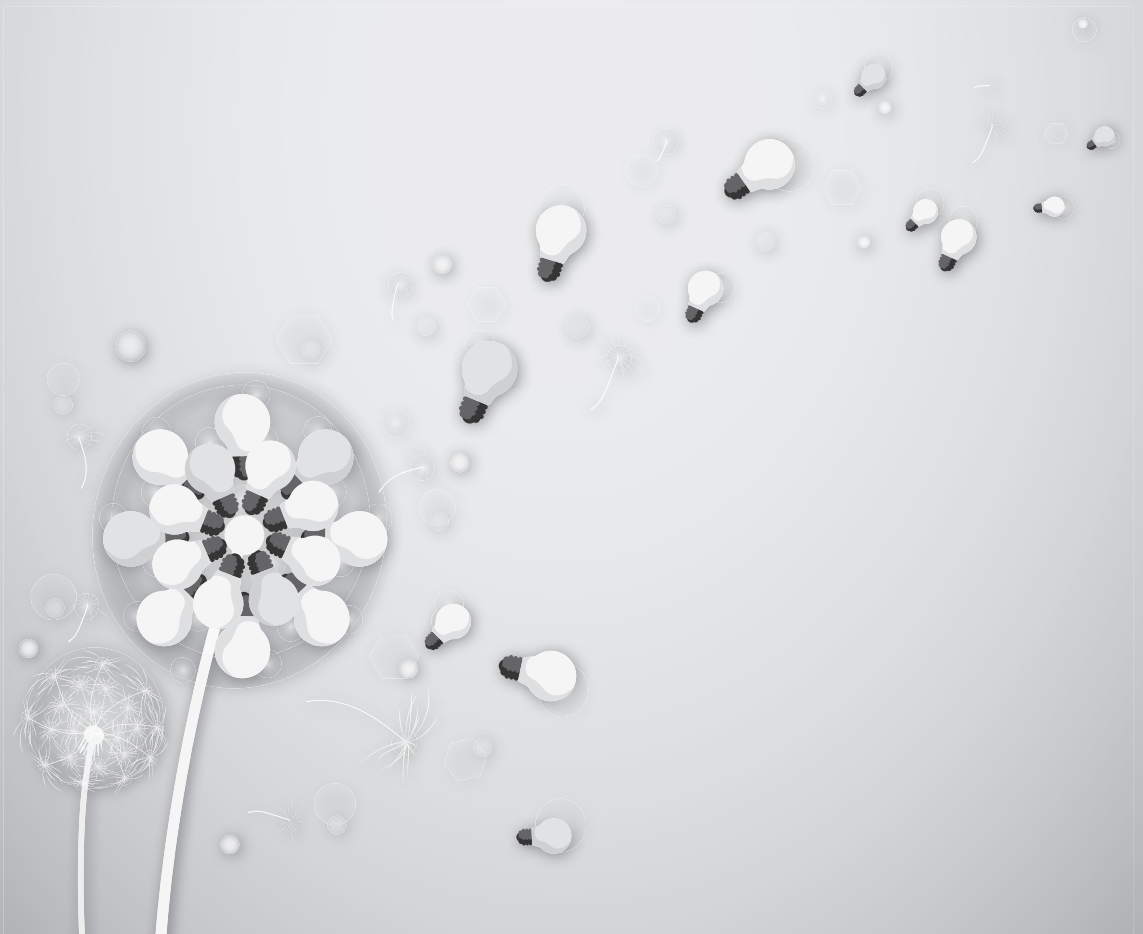
της ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

1 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16843	413
2 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15237	415
3 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19590	418
4 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15261	420
5 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15335	423
6 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14551	425
7 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15376	427
8 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15354	430
9 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15279	433
10 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16760	435
11 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14568	438
12 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14545	441
13 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15196	443
14 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15197	446
15 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14548	448
16 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15264	450
17 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15359	453
18 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20075	455
19 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19694	458
20 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15262	460
21 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16814	462
22 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15397	464
23 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16794	466
24 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20237	469
25 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15375	471
26 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15398	474
27 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20147	476
28 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15217	478
29 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15235	481

30 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16803	483
31 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16778	485
32 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15184	487
33 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17109	489
34 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15531	491
35 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20324	494
36 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15263	496
37 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15265	498
38 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15344	501
39 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20152	502
40 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15396	504
41 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15308	506
42 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16846	508
43 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16823	510
44 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17932	512
45 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15360	514
46 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15183	516
47 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20080	519
48 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16802	521
49 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19579	523
50 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 17128	526
51 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19748	528
52 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20151	531
53 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16782	533
54 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16784	534
55 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 19750	536
56 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20095	539
57 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15353	541
58 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15395	543
59 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15219	546
60 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16798	548
61 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 20153	552
62 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15316	554
63 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 14567	556
64 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16775	558
65 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 16841	560
66 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15181	562
67 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15338	564
68 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15328	566
69 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15239	568
70 ^ο κριτήριο αξιολόγησης - θέμα τράπεζας: 15220	570

Α' μέρος

Θεωρία Γλώσσας Θέμα 1 - Θέμα 2

ΘΕΜΑ 1

Το **πρώτο θέμα** σχετίζεται με το μη λογοτεχνικό κείμενο και περιλαμβάνει τρία ερωτήματα, διαφορετικά μεταξύ τους, με δυνατότητα κάποιου/κάποια από αυτά να είναι κλειστού τύπου και με ενδεχόμενη αιτιολόγηση της απάντησης.

- Το **πρώτο ερώτημα** αφορά την κατανόηση του κειμένου ή τη συνοπτική απόδοση των απόψεων-θέσεων που διατυπώνονται για ένα από τα πραγματευόμενα στο κείμενο θέματα.
- Το **δεύτερο ερώτημα** αφορά την οργάνωση του λόγου (συνοχή, συνεκτικότητα, δομή–τρόποι ανάπτυξης, συλλογιστική πορεία).
- Το **τρίτο ερώτημα** αφορά τη λειτουργία μορφοσυντακτικών δομών του κειμένου, επικοινωνιακές συνθήκες, πλαίσιο, στόχους, σημειωτικούς τρόπους, βασικές κειμενικές λειτουργίες, λεξιλόγιο, υφολογικά στοιχεία, στίξη, γλωσσικές ποικιλίες.

Το πρώτο θέμα βαθμολογείται με 35 μονάδες (10 + 10 + 15)

ΦΕΚ 4678/2022

ΠΡΩΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

A

ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Σε ερωτήσεις που αφορούν την κατανόηση του κειμένου (εντοπισμός ιδεών, επιχειρημάτων του συγγραφέα που παρουσιάζονται στο κείμενο, προβλημάτων που θέτει, θέσεων που υποστηρίζει) ο μαθητής/-τρια στο κείμενο που δίδεται:

1. Εντοπίζει τα σημεία που σχετίζονται με τη δοθείσα ερώτηση.
2. Δημιουργεί μια παράγραφο (50-60 λέξεων) με ολοκληρωμένη δομή μεταφέροντας τις απόψεις κ.λπ. του συγγραφέα με δικά του λόγια.
3. Αποφεύγει την αυτούσια μεταφορά χωρίων του κειμένου.

1η εφαρμογή

1ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις σε 60 περίπου λέξεις τους παράγοντες που πρέπει να συνεκτιμήσει ο νέος κατά τη διαδικασία επιλογής εργασίας, σύμφωνα με το Κείμενο 1. (Θέμα: 15325)

Επαγγελματικός προσανατολισμός και ανεργία

[...] Οι επαγγελματικές επιλογές οφείλουν να στηρίζονται στον συνυπολογισμό πολλών παραμέτρων που αφορούν τόσο στην αγορά εργασίας όσο και στις ιδιαιτερότητες του ατόμου. Χωρίς αμφιβολία, **ορισμένοι τομείς παρουσιάζουν καλή απορρόφηση και γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων των αντίστοιχων τμημάτων** ενώ άλλοι τομείς έχουν εξαιρετικά περιορισμένες επαγγελματικές επιλογές. Κατά συνέπεια, η ενημέρωση και σωστή ανάλυση των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά εργασίας μπορεί να μας βοηθήσει να αποφύγουμε κακοτοπιές και επαγγελματικά αδιέξοδα.

Βασική αρχή του Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι **η επιλογή εργασίας με βάση τα ατομικά ενδιαφέροντα, τα talέντα, και τις κλίσεις**. Η λανθασμένη θεωρία ότι η σημερινή οικονομική κρίση και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας αντιβαίνουν στην παραπάνω αρχή, καθιστώντας τη περιττή πολυτέλεια, είναι εξαιρετικά επικίνδυνη. Η επιστήμη του Επαγγελματικού Προσανατολισμού πρεσβεύει τον ενδελεχή έλεγχο και **συνυπολογισμό τόσο των προσωπικών χαρακτηριστικών, όσο και των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων**. Συγκεκριμένα, ο νέος που βρίσκεται σε ένα εκπαιδευτικό ή επαγγελματικό σταυροδρόμι θα πρέπει να διερευνήσει αρχικά τον εαυτό του, να αποσαφηνίσει τις επαγγελματικές του αξίες, την προσωπικότητα, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντά του και στη συνέχεια, να εξετάσει τις επιλογές που υπάρχουν, να ενημερωθεί για τις συνθήκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε επαγγέλματος. Η παραπάνω διαδικασία θα του επιτρέψει να συνδυάσει τη προσωπικότητά του και τις εναλλακτικές του και θα τον οδηγήσει στην καλύτερη δυνατή επιλογή. Η αυτογνωσία είναι βασική συνθήκη για την κατανόηση των δυνατοτήτων του και τη στοχοθέτηση των επιδιώξεών του.

Η πληροφόρηση κατέχει κεντρικό ρόλο στην αναγνώριση των προσφερόμενων εργασιακών εναλλακτικών. Ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού είναι σε θέση παράλληλα να παρέχει έγκυρη πληροφόρηση και να υποβοηθήσει την περαιτέρω εξειδικευμένη αναζήτηση επαγγελματικών επιλογών στους τομείς που ενδιαφέρουν. Όντας προετοιμασμένος για τις μελλοντικές καταστάσεις που θα αντιμετωπίσει, ο νέος θα μπορέσει να κάνει σωστές επιλογές και να βιώσει τις μικρότερες δυνατές απογοητεύσεις. Θα είναι σε θέση να προλάβει τις εξελίξεις και να θωρακιστεί απέναντι στις δυσκολίες της αγοράς εργασίας. Η γνώση τον καθιστά

ικανό για σοφότερες επιλογές που θα τον βοηθήσουν να αποφύγει σημαντικά λάθη κατά την επαγγελματική του σταδιοδρομία. Ο νέος πρέπει να διακρίνει τι του είναι πιο ταιριαστό και σε ποιον εργασιακό τομέα θα μπορέσει να εργαστεί με όρεξη και όραμα για δημιουργία ώστε να ανταμειφθεί τόσο υλικά όσο και ηθικά.

Συνοψίζοντας, κατά τη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος **ο νέος πρέπει να συνηπολογίσει τις επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου που τον ενδιαφέρει**. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να γνωρίζει ότι οι συνθήκες που επικρατούν στη σύγχρονη αγορά εργασίας έχουν σχεδόν εκμηδενίσει τις επιλογές που οδηγούν σε εύκολη και σίγουρη επαγγελματική αποκατάσταση. **Η συνεχής προσπάθεια, η αδιάκοπη εξέλιξη, και η καλλιέργεια των προσόντων και ικανοτήτων του**, θα του εξασφαλίσουν την πολυπόθητη επαγγελματική επιτυχία. Μόνο όταν ο νέος επιλέξει να ασχοληθεί με ένα αντικείμενο που τον ενδιαφέρει θα μπορέσει να δώσει την απαιτούμενη ενέργεια και να ανταποκριθεί στην παραπάνω διαδικασία. [...]

Παρατηρήσεις

Στο κείμενο που δόθηκε ο μαθητής/-τρια αναζητά τους παράγοντες που οφείλει ο νέος να συνεκτιμήσει κατά τη διαδικασία επιλογής εργασίας. Αυτοί, σύμφωνα με το κείμενο, είναι:

- καλή απορρόφηση και γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων των αντίστοιχων τμημάτων,
- η επιλογή εργασίας με βάση τα ατομικά ενδιαφέροντα, τα ταλέντα, και τις κλίσεις,
- συνηπολογισμός τόσο των προσωπικών χαρακτηριστικών, όσο και των διαθέσιμων εναλλακτικών λύσεων,
- επαγγελματικές προοπτικές του κλάδου,
- πληροφορίες για εργασιακές εναλλακτικές,
- η συνεχής προσπάθεια, η αδιάκοπη εξέλιξη, και η καλλιέργεια των προσόντων και ικανοτήτων.

Ο μαθητής/-τρια, αφού συγκεντρώσει τα στοιχεία του κειμένου που απαιτούνται δημιουργεί μια παράγραφο με ολοκληρωμένη δομή αποφεύγοντας την αυτούσια αναπαραγωγή του αρχικού κειμένου.

Απάντηση:

Ο νέος, κατά τη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος οφείλει να λάβει υπόψη κάποιους παράγοντες που σχετίζονται τόσο με την αγορά εργασίας όσο και με τα ατομικά χαρακτηριστικά του. Κρίνεται σκόπιμο να ενημερωθεί για όλους τους κλάδους που παρουσιάζουν γρήγορη επαγγελματική αποκατάσταση αναζητώντας τμήματα με επαγγελματικές προοπτικές. Στα παραπάνω πρέπει να προστεθούν τα προσωπικά χαρακτηριστικά του καθενός, τα ενδιαφέροντα, οι κλίσεις και τα ταλέντα, καθώς και η πληροφόρηση για εναλλακτικές επιλογές. Τέλος, η προσπάθεια του ατόμου να εξελίσσεται διαρκώς καλλιεργώντας δεξιότητες είναι δυνατόν να εξασφαλίσει την επαγγελματική επιτυχία.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΡΩΤΗΜΑ

A

ΣΥΝΟΧΗ ΚΑΙ ΣΥΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ

Συνοχή: με τον όρο συνοχή εννοούμε τη σύνδεση μεταξύ προτάσεων, λέξεων, περιόδων, παραγράφων και τμημάτων του κειμένου ως προς τη μορφή (μορφική σύνδεση).

Η συνοχή μιας παραγράφου πραγματοποιείται με τους εξής τρόπους:

- 1. Σύζευξη:** χρήση διαρθρωτικών λέξεων (οι λέξεις αυτές δηλώνουν ποικίλες νοηματικές σχέσεις).
- 2. Αναφορά:** η σχέση ενός κειμενικού στοιχείου με κάποιο άλλο που προηγείται ή ακολουθεί και υλοποιείται με τη χρήση επαναληπτικών αντωνυμιών (αυτός, άλλος, ο οποίος).
- 3. Έλλειψη:** παράλειψη λέξης ή φράσης που ήδη αναφέρθηκε.
- 4. Υποκατάσταση:** αντικατάσταση ενός κειμενικού στοιχείου από άλλα που κατευθύνουν στην αναζήτηση των πρώτων.
- 5. Επανάληψη:** επανάληψη λέξης ή φράσης.

Ενδεικτικός πίνακας διαρθρωτικών λέξεων:

ΛΕΞΕΙΣ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ	ΤΙ ΔΗΛΩΝΟΥΝ
Γιατί, διότι, επειδή, αφού, για αυτόν τον λόγο, καθώς κ.α.	Αιτιολόγηση
Επίσης, επιπλέον, ακόμα, επιπρόσθετα, παράλληλα, εξάλλου κ.α.	Προσθήκη
Αλλά, όμως, αν και, αντίθετα, ενώ, μολονότι, ωστόσο κ.α.	Εναντίωση-αντίθεση
Όταν, καθώς, αρχικά, τέλος, στη συνέχεια, ύστερα, τώρα κ.α.	Χρονική σειρά
Αν, εφόσον, με τον όρο ότι, με την προϋπόθεση κ.α.	Όρο, προϋπόθεση
Όστε, λοιπόν, συνεπώς, με αποτέλεσμα κ.α.	Αποτέλεσμα
Τελικά, άρα, επομένως, συμπερασματικά, ανακεφαλαιωτικά κ.α.	Συμπέρασμα
Δηλαδή, με άλλα λόγια, πιο συγκεκριμένα, ειδικότερα κ.α.	Επεξήγηση
Πράγματι, μάλιστα, προπάντων, κυρίως κ.α.	Έμφαση
Για παράδειγμα, λόγου χάρι κ.α.	Διευκρίνιση
Ή, είτε-είτε	Διάζευξη-διαχωρισμό

Συνεκτικότητα: με τον όρο συνεκτικότητα εννοούμε τη νοηματική σύνδεση που αναπτύσσεται μεταξύ προτάσεων μιας παραγράφου ή και μεταξύ παραγράφων ενός κειμένου.

Τέτοιες νοηματικές σχέσεις μπορεί να είναι:

- *Επεξηγηματική σχέση.*
- *Αιτιώδης σχέση* (σχέση αιτίου–αποτελέσματος).
- *Προσθετική σχέση.*
- *Αντιθετική σχέση* κ.ά.

Πώς η νοηματική σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ παραγράφων του κειμένου εξυπηρετεί την πρόθεση του συντάκτη.

ΠΡΟΘΕΣΗ
ΣΥΝΤΑΚΤΗ

- **Επεξηγηματική σχέση:** ο συντάκτης του κειμένου προχωρά στη διευκρίνιση των θέσεων του μεταφέροντας με εύληπτο τρόπο το μήνυμά του στον αναγνώστη.
- **Αιτιώδης σχέση** (σχέση αιτίου–αποτελέσματος): ο συντάκτης επιδιώκει ανάλογα με το θέμα που θίγει είτε να πληροφορήσει είτε να προβληματίσει τον δέκτη.
- **Αντιθετική σχέση:** ο συντάκτης παρουσιάζει τις διαφορετικές οπτικές ενός θέματος, προκειμένου να καταστεί αυτό σαφές στον δέκτη.

1η εφαρμογή

2ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 δύο γλωσσικές επιλογές που χρησιμεύουν στη συνοχή του λόγου ανάμεσα στις περιόδους λόγου και στα νοήματά τους. (θέμα: 15196)

Το μέλλον της δημοσιογραφίας είναι η λεγόμενη δημοσιογραφία των πολιτών, όπου η παραγωγή ειδήσεων γίνεται και πάλι λειτούργημα, είναι ανεξάρτητη και ταγμένη στο δημόσιο συμφέρον και στην προώθηση της δημοκρατίας. Αρκετοί όμως είναι και οι πολέμιοι αυτής της νέας τάσης, οι οποίοι υποστηρίζουν ότι έχουμε εισέλθει σε μια εποχή όπου ο καθένας γίνεται δημοσιογράφος αρκεί να έχει πρόσβαση σε έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή θέτοντας σε κίνδυνο την αξιοπιστία και την τεκμηρίωση της πληροφορίας. **Οι πολίτες/δημοσιογράφοι** αλλάζουν το τοπίο της ενημέρωσης. Οι **πολίτες** σε συνεργασία με επαγγελματίες **δημοσιογράφους** διαμορφώνουν έναν ιστό συλλογικής σοφίας που προσφέρει ένα πλούσιο περιεχόμενο πληροφοριών και

ΤΡΙΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ
A
ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Λειτουργίες γλώσσας	Πρόθεση συντάκτη
Αναφορική/δηλωτική/κυριολεκτική	Σκοπός της χρήσης της αναφορικής λειτουργίας στη γλώσσα από τον συντάκτη είναι πληροφόρηση του αναγνώστη για το θέμα που παρουσιάζεται. Ο συντάκτης του κειμένου απευθύνεται στη λογική του δέκτη και το κείμενο αποκτά πληροφοριακό χαρακτήρα.
Ποιητική/συνυποδηλωτική/μεταφορική	Σκοπός της ποιητικής λειτουργίας της γλώσσας είναι η κινητοποίηση των συναισθημάτων του αναγνώστη σχετικά με το θέμα που θίγεται στο κείμενο. Ο συντάκτης του κειμένου ενδεχομένως να έχει και ως στόχο τον προβληματισμό του δέκτη, καθώς το μήνυμά του παρουσιάζεται με έμμεσο τρόπο. Παράλληλα, το κείμενο αποκτά περισσότερη ζωντάνια και παραστατικότητα.

1η εφαρμογή

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το αποστομωτικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα ειδεχθούς ραδιοτηλεοπτικού «αστέρα», πρωταγωνιστή αθλημάτων (1η παράγραφος)

... όπου συνυπάρχει η κυρίαρχη «Le Monde», και όχι μόνο, με κάθε λογής «σκουπίδια» (2η παράγραφος)

Η πεποίθηση ότι η συκοφαντία είναι θανάσιμο δημοσιογραφικό αμάρτημα (3η παράγραφος)

Να εντοπίσεις στα παραπάνω χωρία του Κειμένου 1 αν επικρατεί η κυριολεκτική ή μεταφορική λειτουργία της γλώσσας (μονάδες 6) και να τη μετασηματίσεις στην αντίθετη της κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές (μονάδες 9). **(Θέμα: 15264)**

Απάντηση:

- Το αποστομωτικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα ειδεχθούς ραδιοτηλεοπτικού «αστέ-

- ρα», πρωταγωνιστή αθλιότητων (1^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της. γλώσσας → Το κυνικό επιχείρημα ενός ιδιαίτερα αντιπαθητικού ραδιοτηλεοπτικού παρουσιαστή, πρωταγωνιστή εκπομπών χαμηλού επιπέδου,
- ... όπου συνυπάρχει η κυρίαρχη «Le Monde», και όχι μόνο, με κάθε λογής «σκουπίδια» (2^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας →... όπου η «Le Monde», που έχει τη μεγαλύτερη κυκλοφορία, διατίθεται παράλληλα με κάθε λογής δημοσιογραφικά έντυπα χαμηλής ποιότητας,
 - Η πεποίθηση ότι η συκοφαντία είναι θανάσιμο δημοσιογραφικό αμάρτημα (3^η παράγραφος): επικρατεί η μεταφορική λειτουργία της γλώσσας → Η άποψη ότι η συκοφαντία είναι σοβαρότατο δημοσιογραφικό παράπτωμα/ελάττωμα/λάθος.

2η εφαρμογή

3ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 πέντε (5) φράσεις στις οποίες η λειτουργία της γλώσσας είναι μεταφορική (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις τη συγκεκριμένη γλωσσική επιλογή στο κείμενο (μονάδες 5). (Θέμα: 15278)

Τα social media και η νέα ψηφιακή βαρβαρότητα

Με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στήθηκε, κατά τον γάλλο διανοητή Μπερνάρ Ανρί-Λεβί, «ένα παγκόσμιο κουβεντολόι στο πλαίσιο του οποίου κανένας δεν έχει τη δικαιοδοσία να ιεραρχεί ή να διακρίνει ανάμεσα στην ευφύια και στο ντελίριο, στην πληροφόρηση και στις ψευδείς ειδήσεις, στην αναζήτηση της αλήθειας και το πάθος για άγνοια». Ο επιφανής γάλλος στοχαστής θεωρεί πως το εν λόγω άκρως ανησυχητικό φαινόμενο οφείλεται σε συγκεκριμένους λόγους.

Ο πρώτος σχετίζεται με «το στιγμιαίο των σκέψεων που εκφράζονται» στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, δηλαδή με το γεγονός πως πλέον δεν υπάρχει «καμία απόσταση, κανένα φίλτρο, καμία μεσολάβηση. Κατά συνέπεια οι απόψεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μοιάζουν πολύ με εκείνη την ακατέργαστη γλώσσα, ιδιαίτερα αυτοαναφορική, ιδιαίτερα έντονη, που ο Χέγκελ περιλάμβανε μεταξύ των αιτιών της βίας και της αγριότητας μεταξύ των ανθρώπων», σημειώνει ο Ανρί-Λεβί.

Ο δεύτερος είναι η εξαπάτηση των χρηστών από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης τα οποία, αντί να ευνοούν την κοινωνικοποίηση, όπως υποδηλώνει, άλλωστε, το όνομά τους, εντείνουν «την αποκοινωνικοποίηση, με τη συνεπακόλουθη ψευδαίσθηση των υποτιθέμενων φίλων που μας αγαπούν με ένα κλικ και σταματούν να μας αγαπούν με ένα κλικ και η αύξηση των οποίων είναι σημάδι του ότι στην πραγματικότητα δεν έχουμε πια φίλους». Ο Ανρί-Λεβί κάνει λόγο για «βασιλεία του

ναρκισσισμού που με την πρόφαση της διασύνδεσης, αναδεικνύει την αποξένωση από όλα όσα κάποτε διαμόρφωναν τις κοινότητες, την αλληλεγγύη, την αδελφότητα».

Όσον αφορά τον τρίτο λόγο, ο 72χρονος φιλόσοφος επικαλείται τον Άγιο Διονύσιο, τον διάσημο πρώτο επίσκοπο του Παρισιού, τον οποίο αποκεφάλισαν οι βάρβαροι, αλλά εκείνος διέσχισε πεζός τον λόφο του Σεν-Ντενί, κρατώντας παραμάσχαλα το κομμένο του κεφάλι. «Με τους μηχανισμούς του Διαδικτύου παρατηρούμε ένα παρόμοιο φαινόμενο, αλλά σε παγκόσμια κλίμακα που αφορά όλους τους ανθρώπους. Σήμερα δεν πρόκειται πια για το κεφάλι μας, αλλά για τη μνήμη μας. Δεν την παίρνουμε παραμάσχαλα, αλλά στην παλάμη των χεριών μας, ή μέσα σε μία τσέπη», γράφει ο Ανρί-Λεβί, υπενθυμίζοντας ότι μέσω των έξυπνων κινητών «απαλλασσόμαστε από εκείνη την προσοχή που μας επιτρέπει να εντοπίζουμε συνειδητά πληροφορίες, καταστάσεις και θραύσματα αναμνήσεων που ξεχνάμε, τόσο όσο η τεχνολογία μάς επιτρέπει να τα επαναφέρουμε στη μνήμη μας κατά βούληση».

Καθιστώντας τις μηχανές υπεύθυνες για τη διαχείριση των αναμνήσεών μας, συμβάλλουμε στην αναπόφευκτη ατροφία της μνήμης, «η οποία γνωρίζουμε, από τον καιρό του Πλάτωνα, ότι είναι ένας από τους πιο ισχυρούς δεσμούς μεταξύ των ανθρώπων και ένας από τους καταλληλότερους για την αποφυγή των χειρότερων».

Όσον αφορά τη σχέση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης με την αλήθεια, τα social media αποτελούν τη «βάση μιας σταδιακής ολίσθησης» από την αλήθεια. «Αρχίζουμε με το «όλοι έχουν εξίσου το δικαίωμα να εκφράζουν ό,τι πιστεύουν». Μετά περνάμε στο «Όλα όσα εκφράζονται πρέπει να γίνονται σεβαστά με τον ίδιο τρόπο». Και στη συνέχεια λέμε «Εάν είναι όλα σεβαστά με τον ίδιο τρόπο, αυτό σημαίνει ότι όλα είναι έγκυρα, σημαντικά και αξιόλογα με τον ίδιο τρόπο». Χάρη στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης γινόμαστε μάρτυρες «μίας επιστροφής εκείνων των διάσημων σοφιστών που υποστήριζαν πως εκείνη που κάποτε αποκαλούνταν «Η “Αλήθεια” είναι μία αδιάκριτη σκιά σε μία νύχτα στην οποία όλες οι ψευδαισθήσεις είναι γκρίζες». Πλέον στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης η όποια αλήθεια του καθενός αξίζει όσο και η όποια αλήθεια του άλλου και όλοι έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα «απολύτως όλα, ακόμη και εάν είναι βίαια ή θηριώδη», ούτως ώστε να την επιβάλουν.

Απάντηση:

1. Δεν την παίρνουμε παραμάσχαλα, αλλά στην παλάμη των χεριών μας, ή μέσα σε μία τσέπη»
2. μέσω των έξυπνων κινητών «απαλλασσόμαστε από εκείνη την προσοχή που μας επιτρέπει να

ΘΕΜΑ 2

Το **δεύτερο θέμα** σχετίζεται με το μη λογοτεχνικό κείμενο και αφορά τη γραπτή παραγωγή κριτικού λόγου επί θέματος που απορρέει και προεκτείνει το κείμενο αναφοράς. Με αυτό καλούνται οι μαθητές/-τριες:

- να κρίνουν,
- να σχολιάσουν σημεία του κειμένου,
- να ανασκευάσουν θέσεις του, αναπτύσσοντας τεκμηριωμένα τις προσωπικές απόψεις τους. Το μαθητικό κείμενο αναπτύσσεται με τη μορφή κειμένου επιχειρηματολογίας (δημόσια ομιλία, επιστολή, άρθρο) και έχει έκταση 350-400 λέξεις.

Το δεύτερο θέμα βαθμολογείται με 30 μονάδες

ΦΕΚ 4678/2022

A

ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Το κείμενο αναφοράς μπορεί να αξιοποιηθεί από τον μαθητή/-τρια (πληροφορίες, έννοιες που θέτουν κ.ά.). Αυτό, ωστόσο, δεν σημαίνει ότι ο μαθητής/-τρια αντιγράφει τις ιδέες του κειμένου αναφοράς, ούτε προχωρά σε μια αυτούσια αναπαραγωγή του. Σκοπός είναι, αφού αφομοιωθούν οι ιδέες του, να «χρησιμοποιηθούν» δημιουργικά από τον μαθητή/-τρια για την παρουσίαση μιας ολοκληρωμένης θέσης. Επομένως, λαμβάνει υπόψη το κείμενο και στέκεται κριτικά απέναντι σε αυτό σχολιάζοντας, ανασκευάζοντας και αναπτύσσοντας τεκμηριωμένα απόψεις.

B

ΤΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι ιδιαίτερες περιστάσεις κατά τις οποίες εκφωνείται ένας λόγος ή γράφεται ένα κείμενο συνιστούν το λεγόμενο επικοινωνιακό πλαίσιο. Έχοντας, λοιπόν, υπόψη την κάθε περίπτωση διαμορφώνουμε ένα κείμενο χρησιμοποιώντας την κατάλληλη γλώσσα, το κατάλληλο ύφος, τα απαραίτητα χαρακτηριστικά.

► **Δημόσια ομιλία**

- Προσφώνηση: Αγαπητό ακροατήριο, Αγαπητοί συμμαθητές, Κυρίες και κύριοι.
- Πρόλογος: οφείλει να περιέχει τρία βασικά χαρακτηριστικά: την αφορμή της ομιλίας, την ιδιότητα του πομπού και την έκθεση του θέματος με συντομία.
- Κύριο μέρος: επιχειρηματολογία στην οποία ο πομπός εκθέτει τις σκέψεις και τους προβληματισμούς του ή και αναφέρεται σε τρόπους επίλυσης προβλημάτων που τίθενται στον εκθεσιότιτλο. Διανθίζεται με στοιχεία προφορικότητας.
- Επίλογος: αποτελεί μια ανακεφαλαίωση των βασικών σημείων της ομιλίας και τονίζονται κάποια σημεία ιδιαίτερα. Ειδικά, αν πραγματεύεται ο πομπός δυσοίωνα θέμα μπορεί να κλείσει την ομιλία με την έκφραση ελπίδας ή ευχής.
- Αποφώνηση: Ευχαριστώ που με ακούσατε.

► **Επίσημη επιστολή**

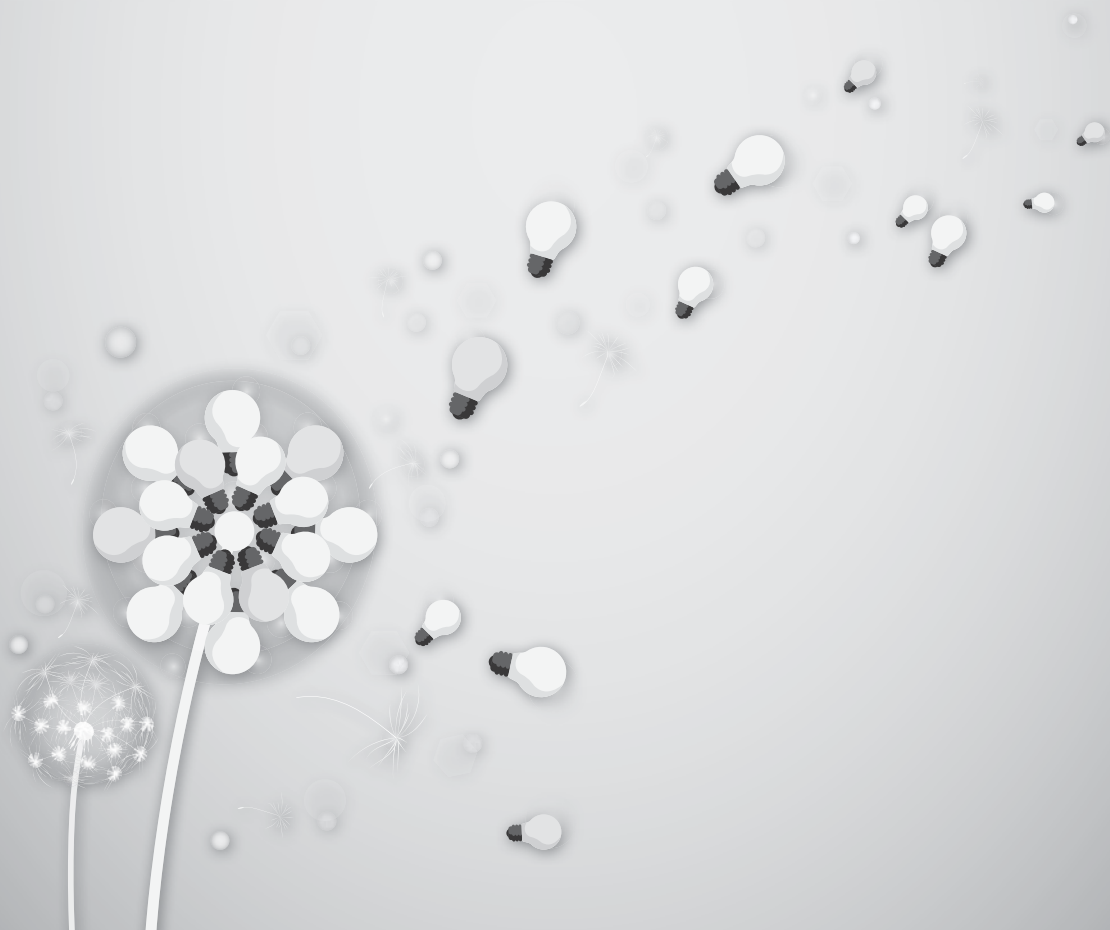
- Προσφώνηση: Αξιότιμε κύριε... (ιδιότητα).
- Πρόλογος: περιέχει την αφορμή της επιστολής, την ιδιότητα του αποστολέα και το θέμα της επιστολής συνοπτικά.
- Κύριο μέρος: διατηρείται ύφος επίσημο και σοβαρό που μπορεί να διανθίζεται κάποιες φορές από α' και β' πληθυντικό πρόσωπο. Εκτίθενται τα επιχειρήματα, οι σκέψεις και οι προβληματισμοί του πομπού.
- Επίλογος: διατυπώνονται κάποια συμπεράσματα και εκφράζεται αισιοδοξία για την επίλυση προβλημάτων.
- Αποφώνηση: Με εκτίμηση.

► **Άρθρο**

- Τίτλος: σύντομος, ελλειπτικός και περιεκτικός. Συχνά ειρωνικός ή ακόμα και χιουμοριστικός, για να προκληθεί το ενδιαφέρον του αναγνώστη.
- Χαρακτήρας: επίκαιρος χαρακτήρας. Αυτό σημαίνει ότι στον πρόλογο ο μαθητής αφορμάται από ένα επίκαιρο γεγονός, το οποίο στη συνέχεια σχολιάζει και ερμηνεύει.
- Γλώσσα: επειδή το άρθρο κινείται στον χώρο της ερμηνευτικής δημοσιογραφίας, η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι κατά κύριο λόγο η αναφορική (κυριολεκτική).
- Ύφος: το ύφος είναι επίσημο και σοβαρό. Αν το άρθρο προορίζεται για σχολική εφημερίδα το ύφος μπορεί να γίνει οικείο με τη χρήση α' και β' πληθυντικού ρηματικού προσώπου.

Β' μέρος

Θεωρία Λογοτεχνίας Θέμα 3 - Θέμα 4

Προσέγγιση λογοτεχνικού κειμένου

Η **προσέγγιση ενός λογοτεχνικού κειμένου** γίνεται μέσω:

1. της **πολλαπλής ανάγνωσης**:
ερμηνευτικής,
ηθικής,
επικαιροποιημένης και
2. του **ερμηνευτικού διαλόγου**.

1. Πολλαπλή ανάγνωση: Πώς αυτή βοηθά τον μαθητή στην προσέγγιση του λογοτεχνικού κειμένου.

Σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα Σπουδών ο τρόπος με τον οποίο προσεγγίζει ο μαθητής/-τρια πλέον ένα κείμενο δεν περιορίζεται σε μια γραμματολογική, αφηγηματική ανάλυσή του. Αυτό που ενδιαφέρει περισσότερο είναι **μέσω της ανάγνωσης να μάθει να αποδέχεται την ποικιλία των εκδοχών του κειμένου**.

Ερμηνευτική ανάγνωση	Ηθική ανάγνωση	Επικαιροποιημένη ανάγνωση
Το κείμενο μπορεί να διαβαστεί με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους συνδυάζοντας τις πολιτικές, ιστορικές και κοινωνικές παραμέτρους του με αυτές του αναγνώστη. (Τζιόβας Δ. 2017: xv).	Η ηθική της ανάγνωσης συνδέεται με την επαναφορά των συναισθημάτων στην αναγνωστική διαδικασία (Τζιόβας Δ. 2017: xv).	Μια τέτοια μορφή ανάγνωσης στηρίζεται σε προϊδεασμούς, δηλαδή στη διαμόρφωση μιας ιδέας, μιας εικόνας για αυτό που θα ακολουθήσει.

2. Ο ερμηνευτικός διάλογος στη διδακτική πράξη.

Σύμφωνα με το νέο Πρόγραμμα Σπουδών ο ερμηνευτικός διάλογος αποτελεί μια διαδικασία συνάντησης των φωνών, των απόψεων των μαθητών/-τριων πάνω στο κείμενο. Η διαδικασία αυτή είναι και ελεύθερη αλλά και οριοθετημένη από τους κειμενικούς δείκτες. Η διαδικασία θεωρείται απαραίτητη και προηγείται του ερμηνευτικού σχολίου. Στόχος του ερμηνευτικού διαλόγου είναι:

- μετατοπίσεις των μαθητών από τις αρχικές απόψεις τους.
- Συλλογική σύνθεση λόγων και οπτικών.
- Ενεργητική συγκρότηση της υποκειμενικότητας των μαθητών/-τριών.

► **Στάδια ερμηνευτικού διαλόγου:**

1^ο στάδιο: προσέγγιση του κειμένου με στόχο την αρχική κατανόηση. Οι μαθητές προσπαθούν να αποδώσουν «τι λέει το κείμενο» χωρίς δικές τους ερμηνείες.

Ενδεικτικές ερωτήσεις του διδάσκοντος:

1. Ποιος υποθέτετε ότι μιλάει; Σε ποιο πρόσωπο; Τι αίσθηση δημιουργεί αυτή η επιλογή;
2. Υπάρχουν στοιχεία στο κείμενο που βοηθούν στην κατανόηση της ιστορίας;
3. Υπάρχει στο κείμενο συγκεκριμένος τόπος, χρόνος κ.λπ. (ρεαλιστικές συμβάσεις);
4. Ο τίτλος του κειμένου σας προκαλεί κάποιο ερώτημα;

Φρυδάκη Ε. (2018), Η θεωρία της λογοτεχνίας στη διδασκαλία.¹

2^ο στάδιο: το θέμα «ανοίγει», διευρύνεται ή διατυπώνεται κάποιο ερώτημα που θα υποκινήσει τον διάλογο. Το ερώτημα θα ήταν σκόπιμο να τίθεται από τον μαθητή. Έτσι, δίνεται το έναυσμα για τον διάλογο.

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

1. Υπάρχει κάποιο σημείο της ιστορίας που προκαλεί το ενδιαφέρον; Ποιο είναι αυτό; Γιατί σας προκαλεί το ενδιαφέρον;
2. Ποιο είναι το κεντρικό θέμα που θέτει το κείμενο;

Πρόγραμμα Σπουδών Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου 2019

3^ο στάδιο: πρόκειται για τον κυρίως διάλογο. Εδώ οι μαθητές τοποθετούνται στα ερωτήματα που τίθενται. Μπορούν να συμπληρώσουν, να ενισχύσουν ή να αποδυναμώσουν ό, τι ακούστηκε. Οι απόψεις των μαθητών μπορούν να μετατραπούν σε διαλογική διαδικασία με την προϋπόθεση ότι ο διδάσκων συνδέει τις ανταποκρίσεις, τις υποθέσεις και τις απόψεις τους. Μπορεί ο διδάσκων να καταφύγει σε μια συγκεκριμένη αναγνωστική οδηγία προκειμένου οι μαθητές:

1. να παρατηρούν το κείμενο,
2. να συνδυάζουν στοιχεία του κειμένου,
3. να οδηγούνται σε κάποια ερμηνεία με βάση τις δικές τους εμπειρίες.

Πρόγραμμα Σπουδών Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας Γ' Λυκείου 2019

4^ο στάδιο: χρησιμοποιούνται κάποια εργαλεία από τον εκπαιδευτικό, ώστε να επεκταθεί ο διάλογος. Ο διδάσκων κάποιες φορές χρειάζεται να επεμβαίνει, προκειμένου να στηρίξει τους μαθητές του. Η επέμβαση αυτή σχετίζεται με την παροχή κάποιων «εργαλείων» που μπορεί να είναι:

1. εξωκειμενική πληροφορία (π.χ. χρόνος/τόπος συγγραφής του κειμένου),
2. παράλληλα κείμενα τα οποία προσεγγίζουν ένα θέμα από διαφορετική οπτική γωνία,

1. <http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/epimorfosi/imerides-synedria>

3. κριτικά σχόλια για το κείμενο,
4. διακειμενική προσέγγιση (π.χ. από τον χώρο του θεάτρου, τις εικαστικές τέχνες κ.λπ.),
5. παρότρυνση, ώστε οι μαθητές να διηγηθούν τη δική τους ιστορία.

5^ο στάδιο: άνοιγμα νέων διαλογικών κύκλων. Ο διάλογος μεταξύ των μαθητών ενδέχεται να αναδείξει νέα θέματα προς συζήτηση. Μπορεί να υπάρξουν μετατοπίσεις π.χ. από ένα κοινωνικό ζήτημα που έθεσε ένα πρωταρχικό ερώτημα σε ένα ζήτημα συναισθηματικό κ.λπ.

6^ο στάδιο: ολοκλήρωση του διαλόγου. Αφού ολοκληρωθεί ο διάλογος, στόχος είναι όχι να οδηγηθεί η μαθητική κοινότητα σε συμπεράσματα που είναι γενικώς αποδεκτά, αλλά να αναδειχθούν οι υποκειμενικές απόψεις των μαθητών. Αυτό μπορεί να υλοποιηθεί μέσω εργασιών **ερμηνευτικού σχολίου**.

ΘΕΜΑ 3

Το **τρίτο θέμα** συνδέεται με το λογοτεχνικό κείμενο και αφορά τη γλώσσα/ μορφή σχετικά με τα παρακάτω:

- ρηματικοί χρόνοι,
- ρηματική έγκλιση,
- ρηματικό πρόσωπο,
- εκφραστικά μέσα (σχήματα λόγου, εικόνες, σημεία στίξης κ.ά.)
- ύφος,
- στοιχεία αφηγηματολογίας,
- χαρακτηριστικά ποιήσης.

Το τρίτο θέμα βαθμολογείται με 20 μονάδες

ΦΕΚ 4678/2022

A

ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Ρηματικοί χρόνοι	Σκοπός
Ενεστώτας	Χρησιμοποιείται για να δηλωθεί κάτι που συμβαίνει στο παρόν. Ανάλογα με το κείμενο κάποιες φορές εκφράζει διαχρονικότητα (γνωμικός Ενεστώτας). Προσδίδει έναν τόνο αμεσότητας και ζωντάνιας στην αφήγηση, καθώς παρουσιάζονται παραστατικά οι σκέψεις του αφηγητή. Ο ιστορικός Ενεστώτας χρησιμοποιείται σε αφηγήσεις του παρελθόντος, προκειμένου να δοθεί ζωντάνια στην αφήγηση.
Παρατατικός	Χρησιμοποιείται για να δηλώσει κάτι που συνέβη στο παρελθόν εξακολουθητικά. Η επανάληψη δημιουργεί παραστατικό ύφος, καθώς αποδίδονται με ζωντάνια πράξεις του παρελθόντος.

Ρηματικοί χρόνοι	Σκοπός
Μέλλοντας (στιγμαίσιος – εξακολουθητικός – συντελεσμένος)	Χρησιμοποιείται για να δηλώσει ενέργειες που θα πραγματοποιηθούν στο μέλλον. Ο συντάκτης με την επιλογή του συγκεκριμένου χρόνου προϋποθέτει τον αναγνώστη για κάτι που θα ακολουθήσει καθιστώντας το ύφος πιο ζωντανό.
Αόριστος	Χρησιμοποιείται για κάτι που συνέβη στο παρελθόν με συνοπτικό τρόπο. Η αναδρομή στο παρελθόν βοηθά τον αναγνώστη να κατανοήσει καλύτερα κάποιες πτυχές της ιστορίας.
Παρακείμενος	Χρησιμοποιείται για μια ενέργεια που συνέβη παρελθοντικά, αλλά τα αποτελέσματά της εξακολουθούν να υπάρχουν και στο παρόν. Η χρήση του Παρακειμένου μπορεί να ενισχύσει τη ζωντανία της αφήγησης.
Υπερσυντέλικος	Χρησιμοποιείται για να δηλώσει μια πράξη συντελεσμένη πριν από μια συγκεκριμένη στιγμή του παρελθόντος. Αποδίδεται νοσταλγικός τόνος στο κείμενο.

Εφαρμογή

Στο ακόλουθο απόσπασμα να εντοπίσετε τον κυρίαρχο ρηματικό χρόνο και να εξηγήσετε τη λειτουργία του ως προς το ύφος που προσδίδει στην αφήγηση. **(Θέμα: 15261)**

Δεν φοβόταν, όχι γιατί δεν είχε τίποτα να χάσει, αλλά γιατί ό,τι του είχε απομείνει ήταν ασήμαντο γι' αυτόν. Μόλις έξι εφτά μήνες φερμένος από ένα ορεινό χωριό της Κορινθίας, φοιτητής πλέον στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο, δεν είχε φίλους, δεν ήξερε καλά την απρόσωπη πόλη και δεν έβγαινε έτσι κι αλλιώς συχνά. Πριν από την καραντίνα κατέβαινε τη λεωφόρο Αλεξάνδρας αργά το βράδυ, ακούγοντας δυνατά μουσική από το κινητό και πίνοντας καφέ στο χέρι. Παρατηρούσε τις γερασμένες πολυκατοικίες, τα κλειστά μαγαζιά, με πρώτο και καλύτερο το θρυλικό ζαχαροπλασείο Σόνια, τα παρατημένα παρκάκια με τους άστεγους και τους μετανάστες, τις πιτσαρίες και τα κέντρα αισθητικής με τις φωτεινές επιγραφές και τις κακόγουστες επωνυμίες. Κατέβαινε τη φαρδιά λεωφόρο σαν σε νεκρική πομπή των δικών του αναμνήσεων ή άλλοτε σαν σε γιορτινή και επινίκια παρέλαση για όλες τις μέχρι τότε χαμένες μάχες, για όλες τις ταπεινωτικές ήττες.

ΘΕΜΑ 4

Το **τέταρτο θέμα** αναφέρεται στο λογοτεχνικό κείμενο και ζητείται από τους/τις μαθητές/-τριες:

- να σχολιάσουν ερμηνευτικά το κείμενο,
- να παρουσιάσουν την πρόσληψη/ανταπόκρισή τους σε αυτό,
- να προβούν σε στοχαστικές επισημάνσεις (αποδοχή ή απόρριψη) που αφορούν χαρακτήρες του κειμένου, θέσεις, στάσεις, ιδέες, αξίες, κοινωνικά περιβάλλοντα.

Το τέταρτο θέμα βαθμολογείται με 15 μονάδες.

ΦΕΚ 4678/2022

A

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- i. Σχολιασμός–διερεύνηση–ερμηνεία της στάσης λογοτεχνικών χαρακτήρων.
- ii. Αποτύπωση και ερμηνεία συναισθημάτων των λογοτεχνικών χαρακτήρων.
- iii. Αξιολόγηση ιδεών, στάσεων και συμπεριφορών, έκφραση προσωπικής θέσης του μαθητή/-τριας (προβληματισμοί που θέτει το κείμενο).

► Σχολιασμός–διερεύνηση–ερμηνεία της στάσης λογοτεχνικών χαρακτήρων

Λέγοντας «λογοτεχνικοί χαρακτήρες» εννοούμε τα πλασματικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε μια ιστορία.

Υπάρχουν τρεις βασικές θεωρίες γύρω από τους χαρακτήρες:

- Οι χαρακτήρες δείχνουν μέσα σε ένα κείμενο φυσικοί και ζωντανοί, επειδή αποτελούν ανακλάσεις υπαρκτών προσώπων τα οποία γνωρίζει ο συγγραφέας.
- Οι χαρακτήρες εκφράζουν απόψεις του συγγραφέα ανάλογα με κάποια χαρακτηριστικά του (γενιά, σχολή, εποχή στην οποία ανήκει).
- Οι χαρακτήρες αναπαριστούν πλασματικά πρόσωπα και δεν υπάρχουν έξω από τον κόσμο των λέξεων.

Η στάση ενός λογοτεχνικού χαρακτήρα καθορίζεται από:

- Το περιβάλλον στο οποίο κινείται.
- Τις προσωπικές σκέψεις.

- Τις ενέργειες που τον κατευθύνουν.
- Τις σχέσεις με άλλα πρόσωπα της ιστορίας.
- Κατά πόσο ο ρόλος του επηρεάζει την εξέλιξη της πλοκής.

Τα βήματα που ακολουθώ για τη σύνθεση της απάντησης:

- Εντοπίζω στο κείμενο που μου έχει δοθεί τα χωρία που αποδίδουν σκέψεις, ενέργειες, σχέσεις των λογοτεχνικών χαρακτήρων.
- Διατυπώνω πως τα στοιχεία αυτά επηρεάζουν τη διαμόρφωση της στάσης των λογοτεχνικών χαρακτήρων.
- Διατυπώνω την πιθανή ερμηνεία (ανάδειξη αιτιών, προθέσεων, παραγόντων που συντελούν στη διαμόρφωση της συγκεκριμένης στάσης).

Παράδειγμα

Η τηλεόραση

Το παρακάτω ποίημα είναι από τη συλλογή «Ο καθρέφτης του Πρωτέα» (1986) του Γιάννη Υφαντή. Σε αυτό ο ποιητής ειρωνεύεται τη σχέση του Νεοέλληνα με την τηλεόραση.

Το να 'χαμε τارانδους μες στα σπίτια μας δεν πήγαινε. Θα μούγκριζαν
μέσα στον ύπνο μας, θα κόπριζαν
πάνω στα έπιπλά μας και προπάντων
μ' εκείνα τα πελώρια κέρατά τους θα ξεσχίζαν τις κουρτίνες μας, θα
γκρέμιζαν

τ' αγάλματά μας, τα βιβλία μας, τα πιάτα μας. Δεν πήγαινε.

Όμως, η τηλεόραση, τι ζώο!

**Έχει τα σιδερένια κέρατά της στην ταρατσα ενώ ήσυχη
κάθεται στο σαλόνι μας και μόνο**

αν βάλουμε στην πρίζα τον ομφάλιο λώρο της ξυπνά.

Ήσυχο ζώο. Και τι όμορφο.

Μοιάζει με έντομο πελώριο, αστρικό.

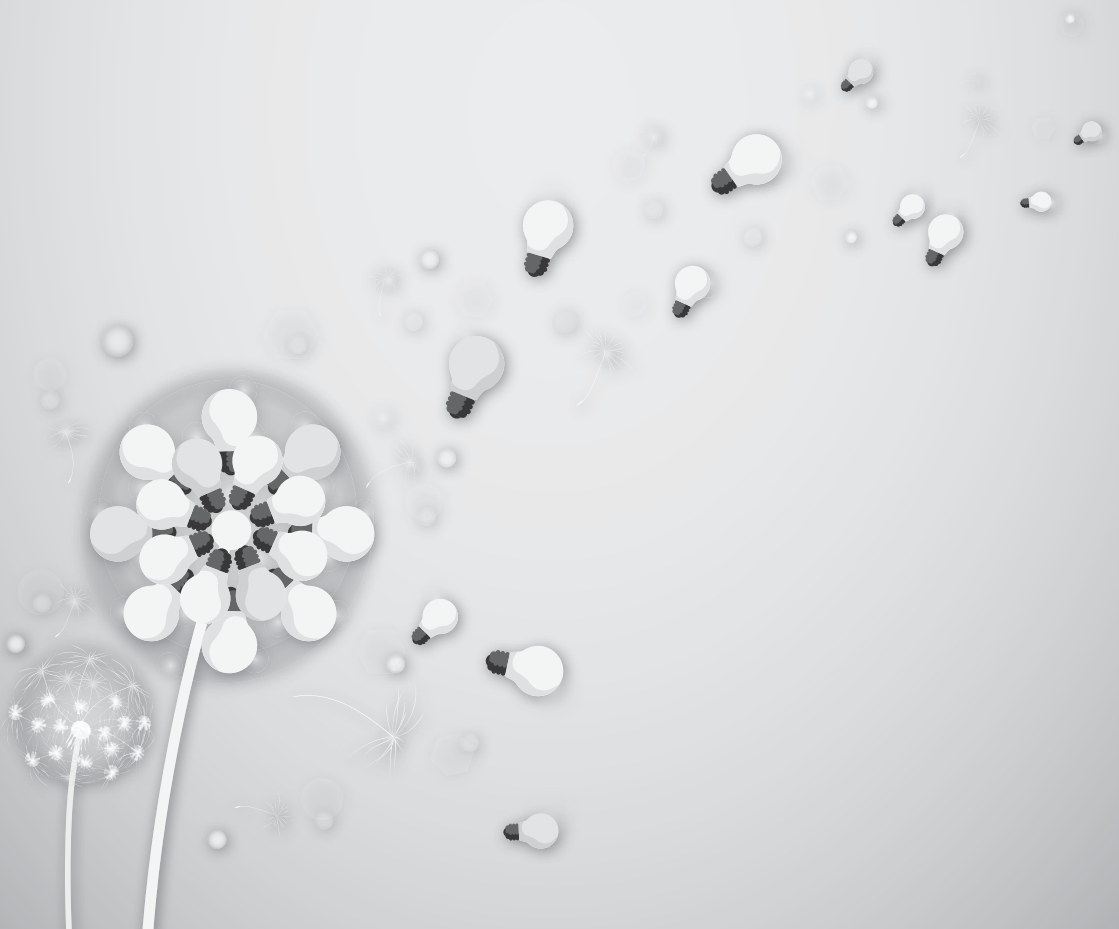
**Μοιάζει με τον πλανητικό προπάππο μας, τον Βεελζεβούλ¹
που 'λεγε ιστορίες κι αποκοιμιόμασταν.**

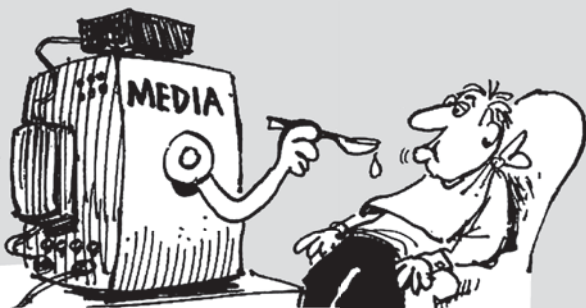
Να ερμηνεύσεις με σχετικές ενδείξεις στο Κείμενο 2 τη στάση που εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο απέναντι στην τηλεόραση. Ποια είναι η προσωπική σου τοποθέτηση στο θέμα; Να αναπτύξεις σε 100-150 λέξεις την απάντησή σου. (θέμα: 14568)

1. σατανάς, διάβολος

Γ' μέρος

Κριτήρια αξιολόγησης Τράπεζας Θεμάτων

MME

1η υποενότητα: Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης

▶ 25ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 15375

▶ ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Η πλατωνική αλληγορία του σπηλαιίου και ΜΜΕ

Το παρακάτω διασκευασμένο κείμενο προέρχεται από το βιβλίο του Αλέξη Παπαζογλου, *Καθημερινή Φιλοσοφία 5 Μαθήματα από την εποχή μας (Κλιματική αλλαγή, fake news, λαϊκισμός, θεωρίες συνωμοσίας, Brexit)* εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2020, σελ. 11-14.

Η πιο γνωστή αλληγορία στην ιστορία της φιλοσοφίας, η αλληγορία στο Ζ' βιβλίο της *Πολιτείας* αποτελεί κάτι σαν τον ιδρυτικό μύθο της Δυτικής φιλοσοφίας. Η αλληγορία του Πλάτωνα για τη φιλοσοφία είναι ιδιαίτερα κολακευτική για τους φιλοσόφους που εμφανίζονται απελευθερωμένοι από τις ψευδαισθήσεις της καθημερινής ζωής. Παρά το γεγονός πως λίγοι σύγχρονοι φιλόσοφοι ενστερνίζονται τη θεωρία του Πλάτωνα περί απατηλής φύσης του κόσμου της καθημερινότητας, η πεποίθηση πως η φιλοσοφία μπορεί και βλέπει τον κόσμο υπό ένα διαφορετικό φως εξακολουθεί να δεσπάζει.

Ο τοίχος του δικού μας σπηλαιίου είναι οι οθόνες των υπολογιστών κινητών/τηλεοράσεων, στις οποίες κοιτάμε σαν δεσμώτες πολλές ώρες κάθε μέρα αυτήν την ακατάπαυστη ροή ειδήσεων, τη συνεχή παροχή πληροφοριών. Αυτή η διαρκής εναλλαγή εικόνων έκανε τον Πλάτωνα να πιστεύει πως ο κόσμος της καθημερινότητας δεν ήταν πεδίο γνώσης, αλλά μόνο γνώμης.

Η φιλοσοφία, όμως, ισχυριζόταν ο Πλάτωνας, δεν προσφέρει μια ακόμη άποψη περί του κόσμου, αλλά κάτι πολύ περισσότερο: μάς βοηθά να τον κατανοήσουμε πραγματικά. Η επικαιρότητα μπορεί να μην φαντάζει εκ πρώτης όψεως ως πρέπον αντικείμενο φιλοσοφικής αναζήτησης: έχουμε συνηθίσει να σκεφτόμαστε ότι η φι-

λοσοφία έχει να κάνει με οικουμενικές και αιώνιες αλήθειες για τον κόσμο και τον άνθρωπο.

Όμως, υπάρχει και η άλλη θεώρηση της φιλοσοφίας: αυτή που δεν τη θέλει αποκομμένη από το γίνεσθαι της ιστορίας, αλλά ως το κάτοπτρο μέσα από το οποίο μπορούμε να κατανοήσουμε την εποχή μας. Σύμφωνα με τον Χέγκελ, Γερμανό φιλόσοφο του 19^{ου} αιώνα, η φιλοσοφία αποτελεί την αποκρυστάλλωση κάθε ιστορικής περιόδου στο πεδίο της σκέψης. Τα γεγονότα της επικαιρότητας κρύβουν πίσω τους φιλοσοφικά ερωτήματα, η εξερεύνηση των οποίων μας επιτρέπει να κατανοήσουμε καλύτερα την καθημερινότητά μας. Η φιλοσοφία έχει κάτι ενδιαφέρον και σημαντικό να μας πει για τη ζωή που ζούμε καθημερινά, για αυτά που διαδραματίζονται μπροστά στις οθόνες μας.

Τη συμβολική αξία της εικόνας για τη σημερινή εποχή γλαφυρά απεικονίζουν τα λόγια του Πορτογάλου συγγραφέα Ζοζέ Σαραμάγκου, τιμημένου με το Νόμπελ Λογοτεχνίας 1998, σε συνέντευξη που έδωσε στην εφημερίδα «ΒΗΜΑ», «βιβλία», Κυριακή, 18 Οκτωβρίου 1998, απαντώντας στην ερώτηση δημοσιογράφου για το πού εντοπίζει την επικαιρότητα της εικόνας της Σπηλιάς σήμερα, εφόσον την έχει επιλέξει ως βάση ενός μυθιστορήματός του: «Στον μύθο της σπηλιάς του Πλάτωνα ανακάλυψα κάτι που στη σημερινή κοινωνία είναι σχεδόν αυταπόδεικτο: ποτέ, μα ποτέ, από την εποχή του Πλάτωνα ως σήμερα, η ανθρωπότητα δε ζούσε τόσο κοντά σε αυτό που περιέγραψε ο Έλληνας φιλόσοφος. Φανταστείτε τι θα έγραφε σήμερα ο Πλάτωνας, αν έβλεπε ότι βλέπουμε ολοένα και λιγότερο την πραγματικότητα και αφοσιωνόμαστε περισσότερο στις εικόνες της πραγματικότητας ή, ακόμη χειρότερα, σε αυτό που σήμερα αποκαλείται εικονική πραγματικότητα. Σήμερα, μάλιστα, βρισκόμαστε σε σπηλιά. Ο Πλάτωνας έλεγε ότι πρέπει να βγούμε από τη σπηλιά και να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα».

► ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Άσπρα καράβια

Το ποίημα είναι του Σωτήρη Σκίπη (1881-1952), έχει μελοποιηθεί σε μουσική Γιάννη Σπανού, πρώτη εκτέλεση: Καίτη Χωματά & Μιχάλης Βιολάρης (Δίσκος «Ανθολογία», 1967).

Άσπρα καράβια τα όνειρά μας
για κάποιο ρόδινο γιαλό,
άσπρα καράβια τα όνειρά μας.
Θα κόβουν δρόμο κι ένα δρόμο
μυριστικό κι ευωδιαστό,
θα κόβουν δρόμο κι ένα δρόμο.

Κι από ψηλά θα μας φωτίζει
το φεγγαράκι το χλωμό
κι από ψηλά θα μας φωτίζει.
Και θ' αρμενίζουν, ω χαρά μας,
ίσα στο ρόδινο γιαλό,
άσπρα καράβια τα όνειρά μας.

Θέματα

ΘΕΜΑ 1

Μονάδες 35

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 50-60 λέξεις να εντοπίσεις την αναλογία ανάμεσα στην αλληγορία του πλατωνικού σπηλαίου και στην καθημερινή ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και να παραθέσεις τους λόγους για τους οποίους η φιλοσοφία συμβάλλει στην κατανόηση της δεύτερης, σύμφωνα με τον συγγραφέα του Κειμένου 1. (μονάδες 10)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποιο ρόλο διαδραματίζει ο πρόλογος και ο επίλογος στο Κείμενο 1, όσον αφορά τον επικοινωνιακό στόχο και στην ανάδειξη του θέματός του; (μονάδες 10)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις στο Κείμενο 1 πέντε λέξεις ή φράσεις στις οποίες η λειτουργία της γλώσσας είναι μεταφορική/συνυποδηλωτική (μονάδες 10) και να δικαιολογήσεις συνολικά την επιλογή τους. (μονάδες 5) (μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 2

Μονάδες 30

Με αφορμή την άποψη που διατυπώνει ο συγγραφέας Ζοζέ Σαραμάγκου στην τελευταία παράγραφο του κειμένου 1 καλείσαι να συντάξεις ένα άρθρο για τοπική εφημερίδα στο οποίο θα παρουσιάζεις τους προβληματισμούς σου για τους κινδύνους που ελλοχεύουν από την εικονική πραγματικότητα. Εσείς πιστεύετε ότι υπάρχουν κάποια οφέλη που μπορούμε να αποκομίσουμε από την τεχνολογία της εικονικής πραγματικότητας σε διάφορους τομείς της ζωής μας; (300-350 λέξεις) (μονάδες 30)

ΘΕΜΑ 3

Μονάδες 20

Να εντοπίσετε και να καταγράψετε στο κείμενο 2 μια επανάληψη και μια παρομοίωση και να επισημάνετε τη λειτουργία τους ως προς το ύφος του κειμένου. (μονάδες 20)

ΘΕΜΑ 4

Μονάδες 15

Να περιγράψεις με στοιχεία του Κειμένου 2 το συναισθηματικό κλίμα που κυριαρ-

χεί και να εκφράσεις τα συναισθήματα που σου γεννά η ανάγνωση του κειμένου ή το τραγούδι, αν το έχεις ακούσει. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις. (μονάδες 15)

Θέμα 1: ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Να παρουσιάσεις τη νοηματική σχέση / σύνδεση που υπάρχει ανάμεσα στην 3^η και 4^η παράγραφο του κειμένου 1. Τι προσφέρει, κατά τη γνώμη σου, αυτή η νοηματική σχέση στο κείμενο;
- Ποια σχέση έχει ο τίτλος του κειμένου 1 με το περιεχόμενό του; Να εκθέσεις την άποψή σου σε μια παράγραφο 50-60 λέξεων.
- Να δικαιολογήσεις στην 3^η παράγραφο του κειμένου 1 την επιλογή του πρώτου ρηματικού προσώπου σε σχέση με την πρόθεση του συντάκτη.
- Ο συντάκτης του κειμένου 1 στην τελευταία παράγραφο αναφέρει τα λόγια του συγγραφέα Ζοζέ Σαραμάγκου. Ποια πρόθεση εξυπηρετεί η συγκεκριμένη αναφορά;

Θέμα 2: Λεξιλόγιο (λέξεις – φράσεις – λεκτικά σύνολα)

1. Τεχνολογικές εξελίξεις	8. Καλλιέργεια δημιουργικότητας και φαντασίας
2. Αλληλεπίδραση σε εικονικό περιβάλλον	9. Δημιουργία νέων κλάδων
3. Πρακτική εφαρμογή σε πολλά πεδία	10. Εθισμός στην εικόνα
4. Κίνητρο για ενεργητική μάθηση	11. Αμφιβολίες για την προστασία δεδομένων
5. Πληθώρα εφαρμογών σχολικής χρήσης	12. Ψηφιακός αναλφαβητισμός
6. Ενεργητική συμμετοχή του μαθητή στην απόκτηση γνώσης	13. Τεχνολογικό χάσμα
7. Υλοποίηση εικαστικών εκθέσεων	14. Ψηφιακές δεξιότητες
	15. Κοινωνικοί κίνδυνοι

Θέμα 3-4: Λογοτεχνία – ερμηνευτικός διάλογος

- Ποιο είναι το θέμα του ποιήματος κατά τη γνώμη σας;
- Τι μπορεί να συμβολίζει το άσπρο χρώμα στα καράβια;
- Η ποίηση του Σωτήρη Σκίπη χαρακτηρίζεται λυρική. Ποια στοιχεία επιβεβαιώνουν την παραπάνω άποψη;
- Ο Σωτήρης Σκίπης ανήκει στη νέα Αθηναϊκή Σχολή της οποίας χαρακτηριστικά είναι η απλότητα στην έκφραση, το οικείο και το καθημερινό στο θέμα. Να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη με αναφορές από το ποίημα.

▶ 27ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 20147

▶ ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Δεν έχουμε Ίντερνετ»

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο της Ελ. Βλαστού, που δημοσιεύθηκε στις 13.2.2022 στο kathimerini.gr.

«Δεν έχουμε Ίντερνετ» – αυτή ήταν η πρώτη κουβέντα που άκουσα όταν επέστρεψα στο σπίτι. «Τι; Αποκλείεται!» Και πώς θα στείλω το άρθρο;» [...]

Έπειτα από ένα μεγάλο –όπως μου φάνηκε– διάστημα χωρίς Ίντερνετ κατέληξα στο απλούστατο: η βραδύτητα θρέφει την προσοχή. Βγήκα και αγόρασα τα φυσικά αντίτυπα των εφημερίδων και άκοπα συγκεντρώθηκα απερίσπαστη στην ανάγνωση. Η ηλεκτρονική συνδρομητική ανάγνωση είναι μια εντελώς διαφορετική εμπειρία. Παύει να είναι γραμμική, παύει να είναι διάβασμα. Είναι ένα μανιακό κοίταγμα προς διάφορες κατευθύνσεις. Αν υποθέσουμε ότι διαβάζω online ένα άρθρο για το Ισραήλ και δεν γνωρίζω κάποιο συμβάν, ανοίγω ταυτόχρονα ένα άλλο παράθυρο και πληροφορούμαι για το γεγονός. Κατόπιν εισχωρώ στο λαούμι που λέγεται YouTube. Βλέπω ένα βίντεο σχετικό με το θέμα, με καλύπτει. Αφήνω τον υπολογιστή, για να φτιάξω έναν καφέ, και, όταν επανέρχομαι, εξακολουθούν να προβάλλονται βίντεο. [...]

Ζούμε σε μια κοινωνία που μας πολιορκούν τα τεχνητά διεγερτικά, αλλά βομβαρδιζόμαστε επίσης από πληροφορία. Παρ' όλα αυτά, έχουμε απεμπολήσει τους πνευματικούς ή τους χρονικούς πόρους, για να αφεθούμε και να κάνουμε τις συνδέσεις, σεβόμενοι τους περιορισμούς και τη χωρητικότητα του μυαλού. Το ότι τα περνούμε όλα στα γρήγορα δεν σημαίνει ότι αφήνουμε το μυαλό να περιπλανηθεί. Καταναλώνουμε χωρίς αφομοίωση και ταξινόμηση τις πληροφορίες. Είναι ένα είδος διανοητικής χρεοκοπίας.

Το Διαδίκτυο λειτουργεί με τη λογική της χειραγώγησης, όπως δουλεύουν τα μαγικά τεχνάσματα. Ο μάγος δείχνει το κέρμα, το εξαφανίζει και έπειτα το εμφανίζει. Η μαγεία συντελείται ακριβώς τη στιγμή της διάσπασης της προσοχής. Ο μάγος –αν αξίζει– χειρίζεται την ατροφία της εστίασης χωρίς καν να το αντιλαμβανόμαστε. Και φυσικά, όποιος χειρίζεται τα τυφλά σημεία και την ευαλωτότητά μας, μάς έχει στο χέρι. [...]

► ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Προϊόν

Το ποίημα του Δημήτρη Γκιούλου αντλήθηκε από τη σελίδα voidnetwork.gr/2019/03/21/roiisi-aro-ton-21o-aioua/

Να μεταδίδεται ο πόλεμος σε λήβ στρίμιγκ¹ στο γιουτιούμπ²
 να συνηθίσεις τη φρίκη
 αύριο θα 'ρθει κι εδώ
 πάλι σε στρίμιγκ θα κοιτάς, πόλεις, κτίρια, ανθρώπους να πέφτουν
 ήδη πέφτουν κι ας μην ακούστηκε κάποιο σάλπισμα
 (Τα τείχη μέσα μας είναι)
 σε θάλασσες μολυβένιες
 σε δρόμους χωρίς σήμανση
 –πραγματικότητες σεσημασμένες–
 σε αίθουσες δικαστηρίου
 σ' αεροδρόμια με φτερά εισιτήρια.
 Και να είσαι σχολιαστής.
 Να είσαι κυνηγός,
 Θεριστής.
 Αιχμηρός σαν ξυράφι
 Αποτελεσματικός σαν βόμβα
 τα πάντα θωρών³ σαν drone⁴.
 Κι η φρίκη, προϊόν.
 Σαν να είναι σειρά στο νέτφλιξ⁵
 σαν να είναι αγώνας στο NBA⁶.
 Μέχρι να 'ρθει εδώ.
 Να γίνεις εσύ η πόλη
 το κτίριο
 ο άνθρωπος που θα πέφτει
 Προπονημένος στη φρίκη
 η βουτιά σου με δέκα θα βαθμολογηθεί.

1. λήβ στρίμιγκ: απευθείας μετάδοση ενός βίντεο στο διαδίκτυο (live streaming).
2. γιουτιούμπ: ιστότοπος που επιτρέπει την αποθήκευση, ανάρτηση και αναπαραγωγή ψηφιακών βίντεο και ταινιών (youtube).
3. θωρών: αυτός που θεάται, που βλέπει σφαιρικά.
4. drone: μη επανδρωμένα αεροσκάφη.
5. νέτφλιξ: συνδρομητικό κανάλι / εταιρία ειδικευμένη στην ενοικίαση ταινιών, σειρών κτλ.
6. NBA: Αμερικάνικο Πρωτάθλημα Μπάσκετ.

Θέματα

ΘΕΜΑ 1

Μονάδες 35

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να χαρακτηρίσεις τις παρακάτω προτάσεις ως Σ (Σωστές) ή Λ (Λάθος) σύμφωνα με το περιεχόμενο του Κειμένου 1.

1. Σύμφωνα με την αρθρογράφο, μια αιτία αδυναμίας συγκέντρωσης του αναγνώστη είναι και η ταχύτητα μετάδοσης και λήψης της πληροφορίας.
2. Η ηλεκτρονική ανάγνωση μπορεί να οδηγήσει τον αναγνώστη σε μια απροσδόκητη εμβάθυνση επί του θέματος.
3. Η αφομοίωση της πληροφορίας διευκολύνεται από τις νέες τεχνολογίες.
4. Το διαδίκτυο καταφέρνει να εισχωρεί στο μυαλό του χρήστη και να τον επηρεάζει πολλές φορές ασυνείδητα.
5. Η αρθρογράφος τηρεί γενικότερα μια επιφυλακτική στάση απέναντι στο διαδίκτυο. (μονάδες 10)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται ως τρόπος οργάνωσης η αναλογία. Να εντοπίσεις τις δύο έννοιες που συγκρίνονται αναλογικά (μονάδες 6) και να εξηγήσεις με συντομία τι επιτυγχάνεται μέσω αυτής. (μονάδες 4) (μονάδες 10)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να εντοπίσεις την εναλλαγή ρηματικού προσώπου από τη δεύτερη στην τρίτη παράγραφο (μονάδες 10) και να την αξιολογήσεις ως προς την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα του κειμένου. (μονάδες 5) (μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 2

Μονάδες 30

Σύμφωνα με τη συντάκτρια του κειμένου 1 «το διαδίκτυο λειτουργεί με τη λογική της χειραγώγησης». Ποιες προϋποθέσεις πρέπει να εξασφαλίζονται στο διαδίκτυο ως προς την πληροφόρηση, προκειμένου να κατοχυρώνεται έμπρακτα η δημοκρατία; Να απαντήσετε σε ένα άρθρο που θα δημοσιοποιήσετε στο προσωπικό σας e-blog (300-350 λέξεων) (μονάδες 30)

ΘΕΜΑ 3

Μονάδες 20

Να εντοπίσετε το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο στο κείμενο 2 και να σχολιάσετε τη λειτουργία του ως προς το ύφος που προσδίδει στο ποίημα. (μονάδες 20)

ΘΕΜΑ 4

Μονάδες 15

Ποιος είναι ο βασικός προβληματισμός του ποιητικού υποκειμένου; Τον θεωρείς δικαιολογημένο ή όχι; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε ένα κείμενο 120-150 λέξεων. (μονάδες 15)

Θέμα 1: ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- «Δεν έχουμε Ίντερνετ» – αυτή ήταν η πρώτη κουβέντα που άκουσα όταν επέστρεψα σπίτι. «Τι; Αποκλείεται!» Και πώς θα στείλω το άρθρο;». Να σχολιάσετε την επιλογή της συντάκτριας να ξεκινήσει το κείμενό της με ευθύ λόγο.
- Να εντοπίσετε στο κείμενο 1 δύο σημεία ποιητικής λειτουργίας στη γλώσσα και να τα μετατρέψετε σε κυριολεκτική. Παρατηρείτε κάποια αλλαγή ως προς το ύφος;
- Να εξετάσετε την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα του τίτλου του κειμένου 1.
- Έπειτα από ένα μεγάλο –όπως μου φάνηκε– διάστημα χωρίς Ίντερνετ κατέληξα στο απλούστατο: η βραδύτητα θρέφει την προσοχή. Βγήκα και αγόρασα τα φυσικά αντίτυπα των εφημερίδων και άκοπα συγκεντρώθηκα απερίσπαστη στην ανάγνωση. Η ηλεκτρονική συνδρομητική ανάγνωση είναι μια εντελώς διαφορετική εμπειρία. Παύει να είναι γραμμική, παύει να είναι διάβασμα. Είναι ένα μανιακό κοίταγμα προς διάφορες κατευθύνσεις. Στο παραπάνω απόσπασμα να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες ισοδύναμες νοηματικά, ώστε το ύφος να γίνει πιο οικείο.

Θέμα 2: Λεξιλόγιο (λέξεις – φράσεις – λεκτικά σύνολα)

1. Εκδημοκρατισμός της γνώσης	9. Καλλιέργεια νοητικών δυνάμεων
2. Κοινωνός στην πληροφόρηση	10. Διασταύρωση πληροφοριών
3. Θέσπιση κανόνων δεοντολογίας	11. Αναζήτηση διαφορετικών πηγών πληροφορίας
4. Αξιολόγηση πληροφοριών	12. Βομβαρδισμός πληροφοριών
5. Έλεγχος αξιοπιστίας πληροφοριών	13. Χειραγώγηση του πολίτη
6. Έλλογη χρήση του διαδικτύου	14. Αφομοίωση πληροφοριών
7. Υπεύθυνη χρήση	15. Διάσπαση της προσοχής
8. Ορθολογική χρήση των νέων τεχνολογιών	

Θέμα 3-4: Λογοτεχνία – ερμηνευτικός διάλογος

- Πώς αντιλαμβάνεστε τον τίτλο του ποιήματος; Έχει σχέση με το περιεχόμενό του;
- Ο ποιητής σε συνέντευξή του αναφέρει: «Η δυστυχία είναι ένα από τα κυρίαρχα συναισθήματα της εποχής μας. Προσδοκίες που συντρίβονται εδώ και μια τουλάχιστον δεκαετία, μοναξιά και βία. Κι εσύ στη μέση, που αλλιώς φαντάστηκες τη ζωή κι αλλιώς είναι τα μέτρα της.» Να επιβεβαιώσετε τη θέση του με στοιχεία του ποιήματος.
- Με ποιες γλωσσικές επιλογές αναδεικνύεται η ανησυχία του ποιητικού υποκειμένου;

2η υποενότητα: Τηλεόραση

▶ 28ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 15217

▶ ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Κήνσορες¹ και σκουπιδοφάγοι

Το παρακάτω κείμενο αποτελεί επιφυλλίδα του Δημήτρη Ψυχογιού στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ (διασκευή).

Σκουπίδια, λοιπόν, μας ταΐζει η τηλεόραση, **και μάλιστα** η ιδιωτική; Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζει η Επιτροπή Πολιτών που οργάνωσε εκδήλωση για να επισημάνει την αηδία που προκαλούν στο κοινό ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα. Είναι, **άλλωστε**, γεγονός πως πολλοί πιστεύουν σήμερα ότι τα μέσα επικοινωνίας γενικώς, και η τηλεόραση ιδιαίτερα, ευθύνονται για όλα τα δεινά της εποχής μας, είτε επειδή διαπλέκονται με τα οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα είτε επειδή υποβαθμίζουν την κουλτούρα είτε επειδή στις ενημερωτικές εκπομπές τους δεν σέβονται τους κανόνες της αμεροληψίας και της προστασίας της προσωπικότητας.

Παρά τις διαπιστώσεις αυτές, κανείς δεν μπορεί να προστατεύσει τους τηλεθεατές από τον εαυτό τους. Κανείς δεν μπορεί να επιβάλει διά της βίας την πολιτική orthοφροσύνη ή το καλό του γούστο στους άλλους. Ούτε καν τα πανίσχυρα, κατά τους επικριτές τους, μέσα. Υπήρξε κανένα ολοκληρωτικό ή αυταρχικό καθεστώς που να διασώθηκε επειδή είχε υπό τον απόλυτο έλεγχο του τα μέσα μαζικής ενημέρωσης; Κατάφεραν τα μέσα να αλώσουν² τοπικές ή εθνικές κουλτούρες που ήθελαν να αντισταθούν; Μόνο η πολιτική βία, ο καταναγκασμός, είχε και έχει τέτοια αποτελέσματα. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης αποτελούν λάθος στόχο.

Επιπλέον, υποτιμούν τη νοημοσύνη όλων συλλήβδην των τηλεθεατών οι προστάτες τους, όταν ισχυρίζονται ότι αυτοί μόνοι είναι σε θέση να διαβάσουν τους κώδικες της τηλεόρασης και να ανακαλύπτουν σκουπίδια, εκεί όπου οι υπόλοιποι ανακαλύπτουν ψυχαγωγία και ενημέρωση. Κανείς δεν είναι ανυποψίαστος στον κόσμο αυτόν, η κριτική ικανότητα δεν είναι προνόμιο μόνο κάποιων εκλεκτών που κατάφεραν να μην αποβλακωθούν, ενώ όλοι οι υπόλοιποι έχουν πέσει θύματα της μεγάλης τηλεοπτικής απάτης. Από απλά φαινόμενα, όπως η άνοδος και η πτώση τηλεοπτικών αστέρων και εκπομπών, ως τα σύνθετα φαινόμενα των απεργιών, των εξεγέρσεων, των εμφυλίων πολέμων και των πολέμων γενικώς, εύκολα συνάγουμε

1. Κριτές, αξιολογητές

2. Κατακτήσουν, ισοπεδώσουν

πως, για καλό και για κακό, οι κοινωνίες μας δεν έχουν γίνει κοινωνίες αποχαυνωμένων τηλεθεατών, όπως προχειρώς αρκετοί υποστηρίζουν.

Σε τελική ανάλυση, η συνολική απόρριψη της τηλεόρασης ή σταθμών δεν έχει νόημα ούτε παράγει αποτελέσματα. Αυτό που χρειάζεται είναι η συγκεκριμένη κινητοποίηση και καταδίκη συγκεκριμένων πρακτικών. Όχι για να προστατευθούν οι τηλεθεατές, αλλά τα άτομα που (χάριν των τηλεθεατών) παραβιάζονται τα δικαιώματά τους κι ακόμη οι συγκεκριμένες αξίες που η δημοκρατική κοινωνία μας υποτίθεται ότι έχει υιοθετήσει.

► ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Η γάτα και το πουλί

Το παρακάτω ποίημα είναι του Ζακ Πρεβέρ (Jacques Prévert) και ανήκει στη συλλογή «Ιστορίες και άλλες ιστορίες» (1946). Στα Ελληνικά υπάγεται στην ανθολογία «Ποιήματα» του Πρεβέρ που εκδόθηκε το 1989 σε μετάφραση του Β. Χατζηδημητρίου.

Ένα χωριό ακούει λυπημένο	1
Τραγουδάει ένα πουλί πληγωμένο	
Είναι το μοναδικό πουλί στο χωριό	
Κι η μοναδική γάτα στο χωριό	
Το έφαγε και τ' άφησε μισό	5
Και το πουλί σταματάει να τραγουδάει	
Η γάτα σταματάει να νιαουρίζει	
Και να γλείφεται	
Και το χωριό κάνει στο πουλί	
Μία κηδεία λαμπρή	10
Και η γάτα που είναι καλεσμένη	
Περπατάει πίσω απ' το μικρό αχυρένιο φέρετρο	
Όπου έχουν βάλει το πεθαμένο πουλί	
Το κουβαλάει ένα μικρό κορίτσι	
Που δε σταματάει το κλάμα	15
Αν ήξερα ότι αυτό θα σου έκανε τόσο κακό	
Του λέει η γάτα	
Θα το 'χα φάει ολόκληρο	
Κι έπειτα θα σου έλεγα	
Ότι το είδα να πετάει	20
Να πετάει ως την άκρη του κόσμου	
Εκεί κάτω τόσο μακριά	

Απ' όπου δεν θα ξαναγύριζε ποτέ
 Θα λυπόσουν λιγότερο
 Θλίψη και νοσταλγία μοναχά
 Δεν πρέπει ποτέ να κάνουμε πράγματα μισά!

25

Θέματα

ΘΕΜΑ 1

Μονάδες 35

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να αποδώσεις συνοπτικά τα επιχειρήματα, με τα οποία ο αρθρογράφος υποστηρίζει ότι οι τηλεθεατές μπορούν οι ίδιοι να προστατέψουν τον εαυτό τους από τις εκπομπές χαμηλής ποιότητας. (60-70 λέξεις) (μονάδες 10)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια σημασία έχει η καθεμία από τις παρακάτω συνδυαστικές λέξεις/φράσεις του κειμένου; Να διαλέξεις το σωστό, λαμβάνοντας υπόψη τη θέση τους στο κείμενο και τη νοηματική σχέση που δηλώνουν:

1. και μάλιστα

- α) και ιδιαίτερα γ) και φυσικά
 β) και πρώτον δ) και βέβαια.

2. άλλωστε

- α) επιπλέον γ) εξάλλου
 β) αντίθετα δ) αναμφισβήτητα.

3. Παρά τις διαπιστώσεις αυτές

- α) σύμφωνα με τις διαπιστώσεις αυτές
 β) παράλληλα με τις διαπιστώσεις αυτές
 γ) ενάντια προς τις διαπιστώσεις αυτές
 δ) ανεξάρτητα από τις διαπιστώσεις αυτές.

4. Επιπλέον

- α) γι' άλλη μια φορά γ) παρακάτω
 β) επιπρόσθετα δ) παραπάνω

5. Σε τελική ανάλυση

- α) τελευταία γ) συνοπτικά
 β) τελικά δ) περιληπτικά.

(μονάδες 10)

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στις παρακάτω υπογραμμισμένες προτάσεις από το κείμενο 1 να γράψεις στο απαντητικό φύλλο τι είδους σύνταξη χρησιμοποιείται (μονάδες 2), να τη μετασχηματίσεις στο αντίθετό της (μονάδες 10) και να προσδιορίσεις ποια αλλαγή παρατηρείς ως προς το ύφος, μετά τον μετασχηματισμό. (μονάδες 3)

1. Έτσι τουλάχιστον υποστηρίζει η Επιτροπή Πολιτών που οργάνωσε εκδήλωση για να επισημάνει την αηδία που προκαλούν στο κοινό ορισμένα τηλεοπτικά προγράμματα.
2. Υποτιμούν τη νοημοσύνη όλων συλλήβδην των τηλεθεατών οι προστάτες τους. (μονάδες 15)

ΘΕΜΑ 2

Μονάδες 30

Στο κείμενο 1 ο συντάκτης αναφέρει ότι η συνολική απόρριψη της τηλεόρασης δεν έχει νόημα και πως αυτό που απαιτείται είναι η καταδίκη συγκεκριμένων πρακτικών. Σε ποιες πρακτικές θεωρείς ότι αναφέρεται; Με ποιους τρόπους μπορεί ο πολίτης να οχυρωθεί, για να αντιμετωπίσει τους κινδύνους που απορρέουν από την τηλεόραση; Υποθέστε ότι συντάσσετε επιστολή σε διευθυντή καναλιού με αφορμή κάποια κακής ποιότητας προγράμματα που παρακολουθήσατε. (300-350 λέξεις) (μονάδες 30)

ΘΕΜΑ 3

Μονάδες 20

Το ποίημα αποτελεί μια αλληγορία. Τι επιδιώκει ο ποιητής με τη χρήση της;

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑ 4

Μονάδες 15

Να ερμηνεύσεις τη στάση της γάτας, με στοιχεία του Κειμένου 2, και να εκφράσεις τη συμφωνία ή τη διαφωνία σου με το περιεχόμενο του τελευταίου στίχου του ποιήματος. Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις. (Μονάδες 15)

Θέμα 1: ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

- Να εντοπίσεις μια ειρωνική φράση στο κείμενο 1 και να δικαιολογήσεις αυτήν την επιλογή από τον συντάκτη του κειμένου.
- Να δικαιολογήσετε τη χρήση ερώτησης από τον συντάκτη στη δεύτερη παράγραφο του κειμένου.
- Να εξετάσετε την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα του τίτλου του κειμένου 1.
- Ποια είναι η λειτουργία του επιλόγου δομικά και επικοινωνιακά;

Θέμα 2: Λεξιλόγιο (λέξεις – φράσεις – λεκτικά σύνολα)

1. Παραπληροφόρηση
2. Αποπροσανατολισμός της κοινής γνώμης
3. Όργανο προπαγάνδας
4. Χειραγώγηση του πολίτη
5. Υποβάθμιση ποιότητας εκπομπών
6. Προβολή προϊόντων υποκοουλτούρας
7. Άμβλυνση αισθητικών κριτηρίων
8. Πνευματική εγρήγορση
9. Ανεξαρτησία από συμφέροντα
10. Επίγνωση ευθύνης
11. Σεβασμός στον πολίτη
12. Σεβασμός στην αισθητική του κοινού
13. Διασταύρωση πληροφοριών
14. Τήρηση κώδικα δεοντολογίας
15. Αυθεντική ενημέρωση

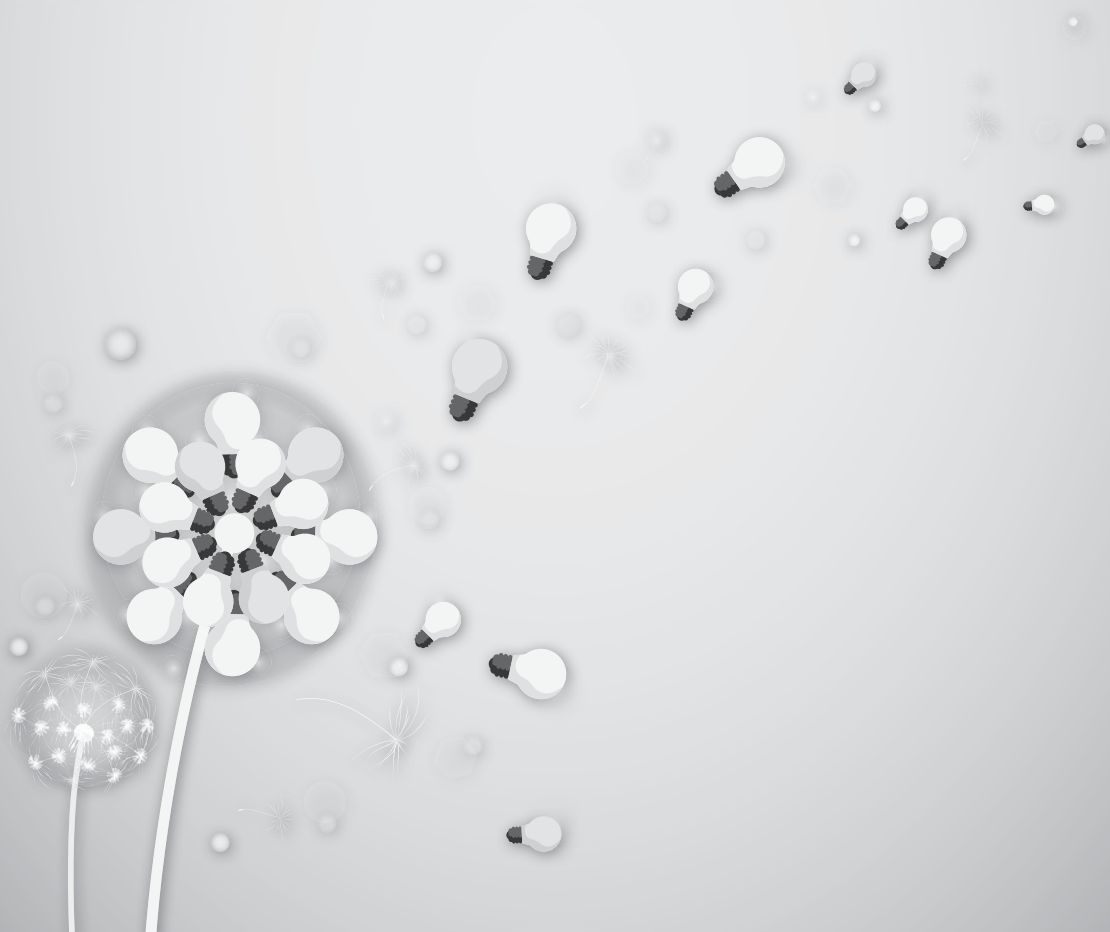
Θέμα 3-4: Λογοτεχνία – ερμηνευτικός διάλογος

- Ποιος μιλά στο ποίημα και σε ποιον απευθύνεται; Τι σας προκαλεί εντύπωση;
- Τι σας κάνει εντύπωση στο ποίημα ως προς τη μορφή του;
- Ποιο είναι, κατά τη γνώμη σας, το κύριο ερώτημα του ποιήματος και πως αυτό αναδεικνύεται στο ποίημα;

Δ' μέρος

Απαντήσεις κριτηρίων
Τράπεζας Θεμάτων

1η υποενότητα: Κοινωνία της πληροφορίας

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ

ΘΕΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 16843

ΘΕΜΑ 1

1ο υποερώτημα

Η πληθώρα των πληροφοριών υπονομεύει την κριτική σκέψη, αφού το άτομο αδυνατεί να τις κατανοήσει λόγω έλλειψης χρόνου. Οι απευθείας μεταδόσεις αποπροσανατολίζουν και το γεγονός δεν γίνεται αντιληπτό. Συνεπώς, το άτομο βομβαρδίζεται αδιαλείπτως με πληροφορίες αποσπασματικές που δεν έχει τον χρόνο να τις καταλάβει και να τις ερμηνεύσει, με αποτέλεσμα να υποσκάπτεται η πνευματική του ελευθερία. Όσα δηλαδή περισσότερα γεγονότα προβάλλονται τόσο αποδυναμώνεται η ικανότητα κριτικής διερεύνησής τους.

2ο υποερώτημα

Αιτιολόγηση: πρώτον, γιατί η πληροφορία απλοποιείται σε σχέση με την πολυπλοκότητα του πραγματικού κόσμου και, δεύτερον, διότι οι συνέπειες που γεννιούνται από την πληροφορία πολλαπλασιάζονται ανεξέλεγκτα με την ίδια ταχύτητα.

Αντίθεση: Στον 20ό αιώνα το ιδεώδες της πληροφόρησης – «όλα να γίνονται γνωστά αμέσως και σε όλον τον κόσμο» – στις δημοκρατικές χώρες έγινε πραγματικότητα σε λιγότερο από τριάντα χρόνια. Τη στιγμή, όμως, που το ιδεώδες πραγματώνεται το όνειρο θρυμματίζεται...

Η επιλογή των παραπάνω τρόπων ανάπτυξης στοχεύει στην ανάδειξη των επιπτώσεων της υπερπληροφόρησης αιτιολογώντας την αντίθεση που υπάρχει στον 20ό αιώνα ότι παρά την ταχύτατη διάδοση της πληροφορίας η απλοποίησή της συγκρούεται με τον πολυσύνθετο χαρακτήρα της πραγματικότητας.

3ο υποερώτημα

Κειμενικές ενδείξεις:

- επικίνδυνη εξέλιξη, υπονομεύει την κριτική σκέψη,

- εξουδετερώνει την προσωπική ελευθερία. Με το δραματικό ύφος ο συγγραφέας επισημαίνει τον κίνδυνο για την πνευματική ελευθερία του ατόμου λόγω του καταγισμού των πληροφοριών, αφού το πρόβλημα δεν είναι η πρόσβαση σε αυτές, αλλά η ερμηνεία και η αξιολόγησή τους. Στόχος του είναι να αναδείξει το μέγεθος του προβλήματος και να αφυπνίσει και να κινητοποιήσει τους αναγνώστες του.

ΘΕΜΑ 2

Άρθρο: τίτλος: Τα εφόδιά μας στον βομβαρδισμό των πληροφοριών

Πρόσφατες έρευνες που πραγματοποιήθηκαν έδειξαν πως η ανάπτυξη της τεχνολογίας έδωσε στον άνθρωπο τη δυνατότητα να μαθαίνει, να πληροφορείται πολλά πράγματα με ταχύτατους ρυθμούς. Ωστόσο, το αίτημα για την ελεύθερη μετάδοση της πληροφορίας μετατράπηκε τελικά σε βομβαρδισμό πληροφοριών καθιστώντας τον πολίτη ευάλωτο απέναντι σε αυτές. Οφείλουμε, λοιπόν, όλοι μας να αναπτύξουμε τα αντανάκλαστικά μας, προκειμένου να αξιοποιήσουμε με παραγωγικό τρόπο και να διαχειριστούμε τον όγκο των πληροφοριών.

Απέναντι στον καταγισμό των πληροφοριών κρίνεται σκόπιμο ο πολίτης να καλλιεργήσει γνωστικές δεξιότητες. Οφείλει να υποβάλει σε επεξεργασία τις πληροφορίες που δέχεται και να διατηρεί κριτική στάση σε αυτές με κύριο στόχο την ανεύρεση της αλήθειας. Πρέπει, λοιπόν, να ελέγχει την αξιοπιστία τους, από πού και από ποιον προέρχονται, και να διασταυρώνει την εγκυρότητά τους από ποικίλες πηγές. Η ολοκληρωμένη ενημέρωση σε θέματα που αφορούν την πολιτική θα τον βοηθήσει να διαμορφώνει εμπειριστατωμένη εικόνα για τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις, ώστε να μη μετατρέπεται σε φερέφωνο των εκάστοτε συμφερόντων.

Οι δημοσιογράφοι, από την άλλη, οφείλουν να απαγκιστρωθούν από οποιαδήποτε κομματικά

ή οικονομικά συμφέροντα και να προβαίνουν στην αποκάλυψη της αλήθειας με κάθε κόστος. Για να το επιτύχουν αυτό κρίνεται σκόπιμο να τηρούν αυστηρά τον κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας ως γνώστες των επιπτώσεων της διάδοσης ανυπόστατων ειδήσεων. Η ηθική ακεραιότητά τους μπορεί να αναδείξει την ορθή λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, καθώς απαλλαγμένοι από συμφέροντα θα φροντίσουν για την απρόσκοπτη και αντικειμενική ενημέρωση.

Τέλος, φορείς όπως η οικογένεια αλλά και η εκπαίδευση μπορούν να συμβάλουν στην παροχή κατάλληλων εφοδίων για την καλλιέργεια της κριτικής και τη διατήρηση ορθής στάσης απέναντι στην πληροφορία. Από τη μια, η οικογένεια οφείλει να γαλουχήσει τα νεαρά της μέλη με αρχές όπως η υπευθυνότητα και ο σεβασμός. Τα παραπάνω θα μπορούσαν να σταθούν αρωγός στη διαμόρφωση υπεύθυνης στάσης απέναντι στην ενημέρωση και στην καλλιέργεια του διαλόγου για την ανάδειξη της αλήθειας. Από την άλλη, η εκπαίδευση έχει χρέος να εφοδιάσει τον νέο πνευματικά, να τον ασκήσει στη γόνιμη αμφιβολία και τον προβληματισμό, ώστε να αναζητά διαρκώς την αλήθεια.

Παρά, λοιπόν, τους κινδύνους που ελλοχεύουν από τον τεράστιο όγκο πληροφοριών που δέχεται ο άνθρωπος καθημερινά, μπορούμε όλοι να επιδείξουμε την ορθή στάση, για να αποσοβήσουμε αυτούς τους κινδύνους. Κυρίως απαιτείται καλλιέργεια γνωστικών δυνατοτήτων και κριτική επεξεργασία των πληροφοριών, ώστε να ανταποκριθούμε στη νέα πραγματικότητα που διαμορφώνεται.

ΘΕΜΑ 3

Το ποιητικό υποκείμενο χρησιμοποιεί στους πρώτους στίχους το α' ενικό πρόσωπο. (Έπιασα να δω – τι θα 'πρεπε να πρωτομάθω – για να ζωγραφίσω απ' την αρχή τον κόσμο). Καταθέτοντας τη δική του προσπάθεια στον κόσμο επιδιώκει να δημιουργήσει μια γέφυρα επικοινωνίας με τον αναγνώστη. Με τη χρήση του α' ενικού δείχνει τη διάθεσή του να προσπαθήσει να ανασυνθέσει, να δημιουργήσει τον κόσμο από την αρχή κινητοποιώντας με αυτόν τον τρόπο και τον αναγνώστη. Παρά τις δυσκολίες αναζητά τι θα έπρεπε να μάθει, προκειμένου

να φτιάξει αυτόν τον κόσμο. Το ύφος με τη χρήση του α' ενικού γίνεται πιο οικείο και εξομολογητικό.

ΘΕΜΑ 4

Το ποιητικό υποκείμενο διαπιστώνει την αναπόδραστη επίπτωση που έχει στον ψυχισμό η τεχνολογία και η εικονική πραγματικότητα («άθροισμα ηλεκτρονικό ... μόνο ένα ατέλειωτο πλέγμα πληροφοριών σ' ένα κόσμο που ζυγίζει τ' orthολογικό»), στην οποία ζει ο σύγχρονος άνθρωπος παραγκωνίζοντας όλα όσα συνιστούν τη συναισθηματική του ταυτότητα και υπόσταση. Για αυτό κάνει αυτή τη δυσοίωνα πρόβλεψη για τα επόμενα εκατό χρόνια. Αντιλαμβάνεται ότι υπάρχουν δυσκολίες και αναζητά όλα εκείνα τα στοιχεία, για να ανασυνθέσει τον κόσμο («τι θα 'πρεπε να πρωτομάθω για να ζωγραφίσω απ' την αρχή τον κόσμο»). Νιώθει απογοήτευση και απόγνωση και δηλώνει ρητά ότι είναι καιρός ν' αλλάξουν τα πράγματα. Δείχνει αποφασιστικότητα και θάρρος («Δε φοβήθηκα») για την ανάκτηση της πνευματικής διάστασης των ανθρώπων («κι ο άυλος, ενταργής άνθρωπος να επιστρέψει στην αστρόσκονη»). Ωστόσο, αναγνωρίζει ότι σε αυτή την τεχνολογική πραγματικότητα τα συναισθήματα δεν έχουν χώρο («ούτε οίκτος ούτε περηφάνια ούτε δικαιοσύνη») και οι άνθρωποι στον κόσμο του μέλλοντος θα είναι «αστράκια που ανάβουν τις νύχτες στο αιώνιο κι απέραντο σκοτάδι».

ΘΕΜΑ 1: Πρόσθετες ασκήσεις

- Οι γλωσσικές επιλογές είναι:
Η φράση: δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία
Η λέξη βεβαίως
Η χρήση οριστικής έγκλισης
- Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει ο συντάκτης του κειμένου 1 στην 3^η παράγραφο είναι ότι όσο περισσότερα γεγονότα υπάρχουν τόσο περισσότερο απομακρύνονται οι δυνατότητες από τους αποδέκτες των πληροφοριών να μπορέσουν να τις ερμηνεύσουν. Αιτιολογεί τη θέση του με το επιχείρημα ότι το αίτημα για ελεύθερη μετάδοση πληροφοριών μετατράπηκε σε βομβαρδισμό πληροφοριών. Ο άνθρωπος πληροφορείται τα πάντα χωρίς όμως να διαθέτει τον απαιτούμενο χρόνο να

επεξεργαστεί όλες αυτές τις πληροφορίες.

- Ο πρόλογος αναφέρεται στους κινδύνους που απορρέουν από την ταχύτητα μετάδοσης των πληροφοριών. Επομένως, προϋδεάζει τον αναγνώστη για αυτό που θα ακολουθήσει στις επόμενες παραγράφους. Προδιαγράφεται, δηλαδή, η αναφορά στους κινδύνους από την ελεύθερη μετάδοση πληροφοριών.
- βομβαρδισμό πληροφοριών
τυραννία της στιγμής

Τα γεγονότα συνθλίβουν τα πάντα

Η χρήση της ποιητικής λειτουργίας στη γλώσσα στα παραπάνω χωρία καθιστά το ύφος πιο δραματικό. Σκοπός του συντάκτη είναι ο αναγνώστης να προβληματιστεί και να κινητοποιηθεί συνειδητοποιώντας το μέγεθος του προβλήματος που είναι η καταλυτική επίδραση στην κρίση του από τον καταγισμό των πληροφοριών.

ΘΕΜΑ 3-4: Λογοτεχνία – ερμηνευτικός διάλογος

- Ο μαθητής-τρια μπορεί να αναφερθεί αρχικά στους πρώτους στίχους που διαφαίνεται η ανάγκη του ποιητικού υποκειμένου να κατανοήσει τον κόσμο μέσα στον οποίο κινείται και να γνωρίσει κάποια πράγματα εκ νέου. Μπορεί, επίσης, να σταθεί στους στίχους:

κι όλα έβγαζαν άθροισμα ηλεκτρονικό
ούτε πουλιά ούτε ψάρια
ούτε τα ίδια απ' την αρχή
τίποτα όπως ήταν
ή όπως σχεδιάζουν

που αναδεικνύουν τη δυσκολία με την οποία έρχεται αντιμέτωπο το ποιητικό υποκείμενο λόγω της επικράτησης της τεχνολογίας. Ωστόσο, δείχνει να μη φοβάται. (και ξέρεις τι; Δεν φοβήθηκα). Δηλώνει στον συνομιλητή του/ δέκτη/ αναγνώστη πως τίποτα δεν μπορεί να του προκαλέσει φόβο και πως πρέπει όλα να επιστρέψουν στην αρχική τους θέση.

- Μπορεί ο μαθητής-τρια να σκεφτεί πως ο τίτλος ενδεχομένως να αποτελεί μια πρόβλεψη (είτε ευοίωνη είτε δυσοίωνη) της ποιήτριας για το μέλλον. Διαβάζοντας το ποίημα θα διαπιστώσει πως ο τίτλος αποκτά αρνητικό πρόσημο καθώς ο άνθρωπος «τα επόμενα εκατό χρόνια» θα ζει υπό τις επιπτώσεις της

τεχνολογίας και όλα αυτά θα επηρεάσουν την ψυχροσύνθεσή του.

- Μπορεί ο μαθητής-τρια να εστιάσει στους στίχους:

τίποτα όπως ήταν
ή όπως σχεδιάζουν
σ' ένα κόσμο που ζυγίζει τ' ορθολογικό
με το κιλό και το πουλάει χύμα
στα μανάβικα.

Σε αυτούς διαφαίνεται ο σαρκασμός του ποιητικού υποκειμένου. Ειρωνεύεται τη στάση των ανθρώπων οι οποίοι εκδηλώνουν την επιθυμία τους να ακολουθούν πιστά οτιδήποτε εντάσσεται στο σύγχρονο, τεχνοκρατικό πνεύμα της εποχής, στην κυριαρχία της τεχνολογίας αδιαφορώντας για την ανθρωπίνη ψυχή.

- Μεταφορές:

για να ζωγραφίσω απ' την αρχή τον κόσμο
άθροισμα ηλεκτρονικό
ατέλειωτο πλέγμα πληροφοριών
το πουλάει χύμα στα μανάβικα
να επιστρέψει στην αστρόσκηνη

- εικόνες: κι εμείς αστράκια που ανάβουμε τις νύχτες: το μέλλον προβλέπεται δυσοίωνο, καθώς ο τεχνολογικός πολιτισμός προμηνύει ένα αέναο σκοτάδι στο οποίο οι άνθρωποι θα προσπαθούν να φωτίζουν αχνά μέσα στο σκοτάδι.

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ

ΘΕΜΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ: 15237

ΘΕΜΑ 1

1ο υποερώτημα

1.→Σ, 2.→Λ, 3.→Λ, 4.→Σ, 5.→Λ

2ο υποερώτημα

Σκέλη της διαίρεσης:

- άτομα υψηλού μορφωτικού επιπέδου, καθώς αυτά χαρακτηρίζονται από την εξοικειώσή τους σε μεγάλο βαθμό με τα νέα τεχνολογικά εργαλεία και τις σύγχρονες εφαρμογές που τα συνοδεύουν.
- τμήματα του πληθυσμού (Ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες, ασθενή στρώματα) τα οποία θα χαρακτηρίζονται από χαμηλά γνωστικά προσόντα και την αδυναμία προσαρμογής τους στις επερχόμενες αλλαγές, με πιθανό κίνδυνο να βρεθούν στο περιθώριο Κριτή-

ριο διαίρεσης: η δυνατότητα πρόσβασης των πολιτών στις νέες τεχνολογικές και επικοινωνιακές εφαρμογές. Η επιλογή του συγγραφέα να διακρίνει σε δύο ομάδες τους πολίτες, αυτούς που θα έχουν πρόσβαση και άνεση στη χρήση των νέων τεχνολογικών μέσων και σε αυτούς που θα αποκλειστούν από αυτήν, αποσαφηνίζει την κύρια θέση του, ότι η κοινωνία της πληροφορίας θα καθορίσει την επερχόμενη πραγματικότητα και επιφυλάσσει σαρωτικές αλλαγές στη ζωή του ανθρώπου ως πολίτη.

3ο υποερώτημα

Η διάχυση της πληροφορίας

- θα ανοίξει τις πόρτες του δυσκίνητου δημόσιου τομέα
- η εκπαιδευτική διαδικασία θα συντροφεύει τον πολίτη
- ένταξή μας στο παγκόσμιο καλωδιωμένο χωριό
- έρχονται πρόσωπο με πρόσωπο μ' αυτήν

Οι παραπάνω μεταφορικές φράσεις αφορούν στην επιδραστική δύναμη που αποκτά ολοένα και περισσότερο η νέα ψηφιακή πραγματικότητα στις ζωές των πολιτών, καθώς επικρατεί σε όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της: με την επιλογή τους το ύψος λόγου καθίσταται πιο άμεσο και τα νοήματα γίνονται πιο εύληπτα και κατανοητά από τον αναγνώστη. Επίσης, δημιουργείται ερέθισμα για γόνιμο προβληματισμό αναφορικά με την κύρια θέση του πομπού και τα νοήματα που διατυπώνονται στο κείμενο.

ΘΕΜΑ 2

Άρθρο σε προσωπικό ιστολόγιο: τίτλος, επικαιρικός χαρακτήρας, προσωπικό ύφος.

Ενδεικτικός τίτλος: Αντιμέτωποι με την κοινωνία των πληροφοριών.

Ο μαθητής-τρια μπορεί να αξιοποιήσει τα παρακάτω στοιχεία από το κείμενο:

Θετικές συνέπειες:

- Ενίσχυση της πολυφωνίας – ελεύθερη έκφραση ιδεών και απόψεων.
- Διευκόλυνση των πολιτών στην πρόσβασή τους στη δημόσια πληροφόρηση.
- Βελτίωση του δημοσίου τομέα – αποτελεσματικότητα εργασιών.

- Δυνατότητες στη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση.
- Ανταπόκριση του ατόμου στο διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον.
- Στον τομέα των επιχειρήσεων, η εισαγωγή πλήθους εφαρμογών και η εξέλιξη των τεχνολογικών αυτοματισμών θα συμβάλει στη μείωση των κοστολογίων, στην αύξηση της παραγωγής και της παραγωγικότητας, στην οικονομική μεγέθυνση και στη βελτίωση των κερδών.
- Ευελιξία στη διαχείριση του χρόνου – βελτίωση συνθηκών εργασίας και εισοδήματος.
- Χρήση τηλεργασίας.
- Ωφέλειες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τους κατοίκους ορεινών περιοχών.

Αρνητικές συνέπειες:

- Δημιουργία κοινωνικού ελλείμματος, καθώς δεν δίδεται έμφαση στον άνθρωπο ως φορέα αξιών, ιδεών και συναισθημάτων.
- Δημιουργία μιας κοινωνίας στην οποία οι πολίτες θα κατηγοριοποιηθούν ανάλογα με τη δυνατότητα πρόσβασης στην πληροφορία.
- Ευάλωτες κοινωνικές ομάδες θα πληγούν λόγω αδυναμίας πρόσβασης στην πληροφορία.

Αντί αυτού μπορεί να αξιοποιηθεί το θέμα 2 από το 1^ο κριτήριο 16843

ΘΕΜΑ 3

Το ποιητικό υποκείμενο χρησιμοποιεί το β' ενικό ρηματικό πρόσωπο (μπορείς, κάμεις, θέλεις, προσπάθησε, εξευτελίζεις). Η συγκεκριμένη ρηματική επιλογή έχει ως στόχο να προσδώσει στο ποίημα παραινετικό και διδακτικό τόνο. Το ποιητικό υποκείμενο συνομιλεί με τον αναγνώστη τονίζοντάς του τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντιμετωπίζει τη ζωή: με αξιοπρέπεια (μην την εξευτελίζεις) και αυτοσεβασμό. Με τη χρήση του β' ρηματικού προσώπου δημιουργείται μια γέφυρα επικοινωνίας με τον δέκτη, καθώς τα λόγια του ποιητικού υποκειμένου αποτελούν μια προτροπή στον αναγνώστη για τον τρόπο με τον οποίο οφείλει να διαχειρίζεται τη ζωή του.

ΘΕΜΑ 4

Οποιαδήποτε άποψη διατυπώνεται από τους μαθητές/-τριες θεωρείται αποδεκτή, εφόσον

μπορεί να συσχετιστεί/τεκμηριωθεί με στοιχεία/ χωρία του κειμένου, χωρίς να δίνεται με τρόπο αυθαίρετο.

Θετικά αξιολογείται η προσπάθεια του/της μαθητή/-τριας να προσδιορίσει με σαφήνεια και συντομία τα εξής:

Το ποιητικό υποκείμενο συμβουλεύει τον αναγνώστη:

- να διαφυλάξει την ατομική του αξιοπρέπεια, ακόμη κι αν δεν μπορεί να ελέγξει όλες τις παραμέτρους που καθορίζουν την εξέλιξη της ζωής του
- να μην εκθέτει άκριτα τον εαυτό του σε κοινωνικού τύπου συναναστροφές που ευτελίζουν την ποιότητα της ζωής του
- να μη χάσει τον προσανατολισμό και τις προσωπικές του αξίες μέσα στη συνάφεια του κόσμου, να μην αλλοτριωθεί, να μην αποξενωθεί από τον πραγματικό εαυτό του, γιατί δεν θα αντέχει τη ζωή του, θα την αντιμετωπίζει ως φορτίο, ως βάρος
- να διατηρήσει την ουσία της υπόστασής του, παρότι αναγνωρίζει ότι είναι μια δύσκολη διαδικασία λόγω των προκλήσεων που ενέχει το κοινωνικό πλαίσιο.

Ο/Η μαθητής/-τρια καλείται να διατυπώσει προσωπική θέση απέναντι στις παραπάνω προτροπές. Ενδεχομένως, να εκφράσει προσωπικές του/της εμπειρίες σχετικά με το θέμα του ποιήματος.

ΘΕΜΑ 1: Πρόσθετες ασκήσεις

- Η χρήση του μακροπεριόδου λόγου στο δοθέν απόσπασμα καταδεικνύει το υψηλό επίπεδο γλώσσας του συντάκτη. Η επιζηρηματολογία του συντάκτη στο σημείο αυτό καθίσταται πειστική, καθώς παρουσιάζει τις θετικές επιδράσεις της κοινωνίας των πληροφοριών στη ζωή του ανθρώπου. Παράλληλα, η χρήση του μακροπεριόδου λόγου καθιστά το ύφος περισσότερο σύνθετο.
- Ο συντάκτης του κειμένου στην 3^η παράγραφο καταφεύγει στη χρήση κάποιων ερωτημάτων. Με αυτές προσελκύει το ενδιαφέρον του αναγνώστη καθιστώντας το ύφος περισσότερο οικείο και ζωντανό. Παράλληλα, γίνονται εύληπτες από τον αναγνώστη οι θετικές επιδράσεις της κοινωνίας των πληροφοριών και ταυτόχρονα οι αντιφάσεις που έχει δημιουργήσει μια τέτοια μορφή κοινωνίας.

- Συγκεντρωθούν, μελλοντικές, επιφέρει, ευαίσθητες, ερχομός
- Ο συντάκτης του κειμένου στην 3^η παράγραφο καταφεύγει στη χρήση κάποιων ερωτημάτων. Οι ερωτήσεις δομικά ανακεφαλαιώνουν όσα προηγήθηκαν στις προηγούμενες παραγράφους (θετικές επιδράσεις της κοινωνίας των πληροφοριών) και προεξαγγέλλουν όσα θα ακολουθήσουν (κίνδυνοι που ελλοχεύουν από την κοινωνία των πληροφοριών). Επομένως, δομικά διευκολύνουν στη μετάβαση στο επόμενο μέρος του κειμένου.

ΘΕΜΑ 3-4: Λογοτεχνία – ερμηνευτικός διάλογος

- Ο μαθητής-τρια αναφέρεται στον ποιητή ο οποίος έχει τη διάθεση να επικοινωνήσει με τον αναγνώστη και να προχωρήσει σε κάποιες συμβουλές για τον τρόπο διαχείρισης της καθημερινής του ζωής.

Παρατηρείται ότι κυριαρχεί το β' ενικό πρόσωπο και η προστακτική έγκλιση προσδίδοντας έναν τόνο διδακτικό-παιδαγωγικό και ταυτόχρονα ανοίγοντας έναν υποθετικό διάλογο με τον αναγνώστη.

- Μπορεί να παρατηρήσει ο μαθητή-τρια τη χρήση μετοχών: παίζοντας-γυρίζοντας-εκθέτοντας: οι μετοχές αυτές είναι τροπικές και καταδεικνύουν τη διαδικασία με την οποία τελικά ο άνθρωπος καταλήγει να ευτελίζει τη ζωή του: αρχικά αποξενώνεται από τον εαυτό του, στη συνέχεια αναζητά συναναστροφές που δεν έχουν κάτι να του προσφέρουν.
- Το ποίημα αυτό διαθέτει στοιχεία μοντέρνας ποίησης όπως είναι ο πεζολογικός του τόπος. Αυτός αναδεικνύεται από την απουσία επιθέτων και εκφραστικών μέσων. Επίσης, άλλο ένα χαρακτηριστικό είναι η απουσία ομοιοκαταληξίας (ομοιοκαταληξία παρατηρείται μόνο σε δύο στίχους). Υπάρχει το στοιχείο της προφορικότητας στον λόγο, καθώς χρησιμοποιούνται λέξεις και φράσεις της καθημερινότητας.
- Το ποίημα ανήκει στην κατηγορία των διδακτικών ποιημάτων του Καβάφη, καθώς αποτελεί μια προτροπή στον αναγνώστη για τη διαφύλαξη της αξιοπρέπειας και της ατομικότητάς του και την αποφυγή της μαζοποίησης.